

PROGRAM VLADE REPUBLIKE HRVATSKE

za mandat 2011. – 2015.

Prosinac 2011

Sadržaj:

1.	TEMELJNI CILJEVI I PROGRAMSKI OKVIR	3
2.	GOSPODARSKA POLITIKA	4
3.	REGIONALNI RAZVOJ I KORIŠTENJE FONDOVA EUROPSKE UNIJE	13
4.	POLJOPRIVREDNA POLITIKA I POLITIKA RIBARSTVA	16
5.	TURIZAM	20
6.	POLITIKA ZAŠTITE OKOLIŠA, PRIRODE I PROSTORA	22
7.	OBRAZOVANJE, ZNANOST I SPORT	23
8.	KULTURA	27
9.	ZDRAVSTVENA POLITIKA	30
10.	RAD I RADNIŠTVO	33
11.	MIROVINSKI SUSTAV I SOCIJALNA POLITIKA	35
12.	POLITIKE ZA MLADE	38
13.	HRVATSKI BRANITELJI DOMOVINSKOGA RATA	40
14.	ČLANSTVO U EUROPSKOJ UNIJI I VANJSKA POLITIKA	42
15.	OBRANA I NACIONALNA SIGURNOST	46
16.	ULOGA DRŽAVE	48
17.	PRAVOSUĐE	49
18.	DRUŠTVO BEZ KORUPCIJE	52
19.	LJUDSKA PRAVA I GRAĐANSKE SLOBODE	54
20.	NOVA JAVNA UPRAVA	57
21.	POLITIKA DECENTRALIZACIJE	60

1. TEMELJNI CILJEVI I PROGRAMSKI OKVIR

Sigurnost, solidarnost, ravnopravnost, pravednost i napredak svih hrvatskih građana temeljni su ciljevi i načela na kojima će Vlada graditi svoju politiku i rješenja za novu zaposlenost i gospodarski rast u pravednijem društvu.

Ta rješenja temeljit ćemo na tri osnovna stupa:

- snažnom gospodarskom rastu temeljenom na stvaranju novih vrijednosti
- manjoj i učinkovitijoj državnoj potrošnji
- mijenjanju sustava društvenih vrijednosti.

Sve politike i programe istodobno ćemo provoditi u tri faze:

1. sanacijom naslijeđenih problema
2. pokretanjem novoga stvaralačkog ciklusa
3. korištenjem novostvorenih vrijednosti prema novim načelima.

Vladin model i naši programi gospodarskog razvoja temelje se na sljedećim osnovnim točkama:

- rast BDP-a i zapošljavanje na temelju novoga investicijskoga ciklusa, rasta proizvodnje i konkurentnosti, nove industrijalizacije, izvoza i domaće potražnje
- održivi rast proračunskih prihoda, uz dovođenje proračunskih rashoda u skladu s fiskalnim kapacitetima i razvojnim potrebama, posebno troškova javne uprave, materijalnih troškova, subvencija i transfera

ra lokalnoj samoupravi

- snažno ulaganje u znanje i obrazovanje, bitne čimbenike gospodarskoga i društvenoga razvoja zemlje
- uklanjanje korupcije iz svih tijela javne vlasti i konačna uspostava djelotvornoga i pravednoga pravosuđa,

učinkovite državne uprave i odgovornoga upravljanja javnim poduzećima i državnom imovinom,

- reforma poreznoga sustava u smjeru poreznoga rasterećivanja na ulaznoj strani proizvodnje radi poticanja investiranja, reinvestiranja i troškovne konkurentnosti te pomicanja poreznoga tereta od rada prema kapitalu, radi veće socijalne pravednosti poreznoga sustava;

- konsolidacija javnih financija, uz osiguranje uvjeta za smanjivanje nelikvidnosti i uredan platni promet;
- decentralizacija financijskih prihoda i povećanje ovlasti lokalne i regionalne samouprave te uravnoteženje regionalnoga razvitka
- usklađivanje osnovnih poluga razvoja, kao što su energetika, prometna infrastruktura, zaštita okoliša, proizvodnja hrane, turizam i obrazovanje, s učinkovitim korištenjem fondova EU-a koji nam stoje na raspolaganju upravo u tim područjima
- zaštita radničkih prava i prava na poštenu plaću za pošten rad, povećanje konkurentnosti tržišta rada te održavanje sustava socijalne skrbi u funkciji osiguranja jednakih šansi za najosjetljivije društvene skupine;
- unapređenje mirovinskoga sustava uklanjanjem nedostataka i nepravdi te uvođenje dugoročno održivih kriterija za stjecanje i ostvarivanje mirovinskih prava uspostava i održavanje solidarnoga, učinkovitog i svima dostupnog zdravstvenog sustava.

U novim povijesnim okolnostima globalne svjetske utakmice, članstvo u Europskoj uniji omogućava Hrvatskoj političku, gospodarsku i društvenu stabilnost. U tom globaliziranom svijetu mi ćemo se zauzimati za Hrvatsku koja će biti ravnopravna članica Europske unije i jamac mira i stabilnosti u našem dijelu Europe. Jamčimo da ćemo u europskoj obitelji Hrvatsku učiniti gospodarski razvijenom i pripremljenom za konkurenciju. Tako ćemo na najbolji način osigurati ravnopravan i razmjeran utjecaj Hrvatske u institucijama Europske unije, uz istodobno očuvanje temeljnih odrednica hrvatskoga nacionalnoga identiteta, tradicije, kulture, jezika i prirodnih i društvenih vrijednosti na kojima je hrvatsko društvo održavalo samostojnost tijekom povijesti. Vlada će biti odlučna u obrani ljudskih i nacionalnih interesa novog doba – socijalne osjetljivosti, solidarnosti, sigurnosti, društvene odgovornosti, demokracije, istinskoga suvereniteta, ljudskoga dostojanstva, pravde, napretka i općega dobra.

2. GOSPODARSKA POLITIKA

Temeljne postavke i ciljevi

U teškoj gospodarskoj krizi s kojom je Hrvatska suočena, nužno je pokrenuti gospodarski oporavak i rast, osigurati nova radna mjesta i novo zapošljavanje, pravednije raspodijeliti teret krize i stvoriti temelj za veća primanja i rast životnog standarda građana. Cilj je gospodarske politike Vlade uspostaviti konkurentno, društveno i ekološki odgovorno, na znanju utemeljeno i izvozno usmjereno tržišno gospodarstvo koje osigurava rast dodane vrijednosti, nova i dobro plaćena radna mjesta te bolje i pravednije društvo u kojemu se štite načela socijalne kohezije, solidarnosti, ravnopravnosti i napretka za sve građane.

Taj će cilj Vlada ostvariti kombinacijom mjera gospodarske, strukturne (reformske) te razvojne i socijalne politike kroz tri strateška područja: gospodarski rast i novo zapošljavanje, učinkovitu državu te bolje i pravednije društvo.

Gospodarski rast i novo zapošljavanje

Gospodarski oporavak i ponovno zapošljavanje ljudi koji su zbog krize izgubili radno mjesto prioritet je gospodarske politike Vlade.

Cilj Vlade je do kraja mandata postupno povećavati stopu rasta gospodarstva kako bi se do 2015. godine kretala na razini od oko 5%. U istom razdoblju znatno ćemo smanjiti stopu nezaposlenosti, odnosno povećati stopu zaposlenosti.

U srednjem i dužem roku stabilizirat ćemo gospodarski rast, povećati konkurentnost gospodarstva te otvoriti prostor za kreiranje novih industrijskih proizvoda i usluga s većom dodanom vrijednosti, a u skladu s tim i novih, visokovrijednih radnih mjesta. Krajnji učinak mjerit će se povećanjem proizvodnje i BDP-a, izvoza i zaposlenosti.

Vlada će svim raspoloživim mjerama potaknuti obnovu hrvatske industrije s ciljem povećanja udjela industrijske proizvodnje u BDP-u te usmjeravanja barem 50% industrijske proizvodnje prema izvozu.

Gospodarski oporavak i razvoj poduzetništva

U kratkom roku gospodarska politika će se usmjeriti prema stvaranju povoljnijih uvjeta za rast investicija i povećanje konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva.

Vlada će smanjiti nelikvidnost u sustavu doprinosom države i financijskih institucija. Nelikvidnost i neplaćanje su ključno kratkoročno ograničenje za odvijanje poslovnih procesa te iskorištavanje potencijala za nove investicije i rast potrošnje. Vlada će sustavno podržati sve tvrtke u teškoćama koje imaju realnu mogućnost za oporavak. Ondje gdje se država javlja kao vjerovnik, preuzet će odgovornost ključnog vjerovnika i uključiti se u rješavanje problema, uključujući i kroz ulazak u vlasničku strukturu poduzeća-dužnika u tržišno opravdanim slučajevima.

- Provest ćemo zakonsko usklađivanje rokova plaćanja s regulativom EU, hitnu primjenu rješenja iz novoga Ovršnoga zakona te jačanje mehanizama za provedbu multilateralnih kompenzacija.

- u nesolventnim tvrtkama, u kojima obveze već dulje nadmašuju vrijednost imovine, pokrenut će se stečaj po skraćenom postupku, a vlasnicima onemogućiti osnivanje novih tvrtki dok se ne riješe status i dubioze postojećih. Pri tome, će se primarno zaštititi prava radnika. Zakonom će se onemogućiti da se imovina i druge vrijednosti prenose na nova poduzeća, a da obveze prema radnicima i drugim vjerovnicima, koje se nikad neće podmiriti, ostaju na poduzećima istog vlasnika koja su pred stečajem.

- poreznim rasterećenjem gospodarstva, poreznim olakšicama i izravnim poticajima povećat će se potencijal za nove investicije te posebno povećati stupanj samofinanciranja poduzeća kako bi se izbjegli visoki financijski troškovi.

- smanjenje doprinosa na plaće, olakšice za reinvestiranu dobit te izravni poticaji novom zapošljavanju privremenim oslobađanjem plaćanja doprinosa za svako novo radno mjesto ključne su poluge te politike Vlade.
- porezno i na druge načine rasteretit ćemo i smanjiti troškove gospodarstva, posebno smanjenjem cijena proizvodnih inputa (smanjenje doprinosa na plaće, smanjenje parafiskalnih nameta, poticajne cijene energenata za industriju kao i cijena specifičnih sirovina i materijala, smanjenje administrativnih troškova, koncesijskih naknada i slično) čime će se povećati troškovna konkurentnost hrvatskog gospodarstva.
- jačat ćemo mjere financijske politike kako bi se smanjile kamate na kredite poduzetničkom sektoru. Utjecat ćemo na transparentno formiranje kamatnih stopa na domaćem financijskom tržištu i izbjegavanje špekulacija i stvaranja ekstra-profitu banaka na račun građana i poduzetničkoga sektora. U tom smislu, posebnu ulogu imat će jačanje HBOR-a, ali i korištenje povoljnih inozemnih izvora financiranja poput strukturnih fondova EU-a i jeftinijih kredita Svjetske banke, EIB-a ili EBRD-a.
- jačat ćemo položaj i ulogu maloga i srednjega poduzetništva te obrtništva kroz nove mjere potpore sektoru, osobito jačanjem jamstvenih fondova za kreditiranje maloga i srednjega poduzetništva na državnoj i lokalnoj razini, subvencijama troškova financiranja, ali i poreznim poticajima samofinanciranju i povećanoj kapitalizaciji. Osnažit ćemo programe horizontalnih potpora poduzetništvu i povoljno davati poduzetnicima na korištenje nekorištenu državnu imovinu za pokretanje izglednih razvojnih i inovacijskih projekata, posebno u tehnološkim parkovima i inovacijskim centrima.
- mjerama porezne, obiteljske, obrazovne i socijalne politike stvarat ćemo okruženje poticajno osobito obrtnicima i poduzetnicima, a uz pomoć Fonda za ekonomsko i socijalno osnaživanje žena izdvajati više sredstava za žene poduzetnice.
- Vlada će poduprijeti razvoj uspostavljenih industrijskih klastera te poticati nastanak i razvoj novih. Jednostavnijim poreznim rješenjima i prilagodbom osnovica za prelazak u sustav PDV-a stimulirat će se razvoj obrtništva.
- Vlada će insistirati na snažnijoj koordinaciji fiskalne i monetarne politike, kako u dovoljnoj likvidnosti u sustavu i prihvatljivim, nižim kamatnim stopama, tako i u ukupnoj monetarnoj stabilnosti, s naglaskom na stabilnosti tečaja kune u uvjetima vrlo izraženoga valutnoga rizika.

Aktivne mjere zapošljavanja

Vlada će aktivno poticati novo zapošljavanje, a glavna interventna mjera bit će privremeno oslobađanje plaćanja doprinosa za svakoga novoga zaposlenoga.

Aktivirat ćemo posebne programe za zapošljavanje mladih i visokoobrazovanih ljudi te radno aktivnih koji se zbog srednje životne dobi teško vraćaju na tržište rada. Aktivne mjere uključivat će i potpore za obrazovanje. Posebno ćemo poticati

zapošljavanje žena, s naglaskom na tzv. teže zapošljivim skupinama, i izraditi strategiju zapošljavanja žena.

Aktivne mjere uključivat će i potpore za izobrazbu, samozapošljavanje, mjere za otvaranje radnih mjesta za osobe s invaliditetom te fleksibilniji pristup tržištu rada mlađih umirovljenika.

Industrijska politika

Hrvatska treba novu industrijsku politiku te su stoga sve mjere Vladine gospodarske politike sadržane u ovom programu posebno usmjerene na proizvodne i izvozno usmjerene poduzetničke projekte.

Vlada će potaknuti izradu sektorskih strategija, kao i oblikovanje snažnijeg sustava horizontalnih mjera industrijske politike (potpore za istraživanje i razvoj, za implementaciju novih tehnologija, za zapošljavanje, za zaštitu okoliša, za stručno usavršavanje).

Osim sređivanja stanja u brodogradnji i željeznicama te rasterećenja državnoga proračuna, Vlada će u što kraćem roku razraditi jasnu politiku razvoja suvremenih industrijskih sektora (poput biotehnologije, posebno farmaceutike i nanotehnologije), te odrediti pravce daljnjeg razvoja tradicionalnih industrija poput prehrambene industrije, metalne industrije, petrokemije i prerade nafte, tekstilne industrije, drvne industrije, proizvodnje električne opreme, strojeva i uređaja te kemijske industrije.

Vlada će posebnu pozornost posvetiti traženju rješenja za opstanak i očuvanje zaposlenosti u industrijama koje su u najtežem položaju poput tekstilne, kožarske i obućarske industrije.

Nova industrijska politika posebno će voditi računa i o regionalnim potencijalima i specifičnim uvjetima za razvoj pojedinih industrijskih grana, ali i drugih ključnih sektora na kojima počiva razvoj hrvatskih regija.

Industrijska politika obuhvatit će i druge mjere usmjerene prema stvaranju što povoljnijega poslovnoga okruženja, smanjenju birokratskih zapreka razvoju poduzetništva prema novim instrumentima potpore financiranju sektora maloga i srednjega poduzetništva te prema fiskalnim poticajima za veće ulaganje privatnog sektora u razvoj.

Unapređenje poslovnoga okruženja, razvoj institucija i poticanje novih investicija

Vlada će poboljšati okruženje za razvoj poduzetništva kroz povećanje učinkovitosti državne administracije – osobito pravosudnog sustava, razvoj institucija za promociju i potporu razvoja poduzetništva te korištenje obrazovnih i znanstveno-istraživačkih institucija u funkciji jačanja konkurentnosti hrvatskih gospodarskih subjekata.

Prioritet će biti radikalno uklanjanje barijera za nova ulaganja. Vlada će, između ostalog, posebno potaknuti nova ulaganja u četiri područja:

turizam – gradnja hotelskih kapaciteta i to, između ostalog, na lokacijama Brijuni Riviera, Duiłovo, Kupari, Pelješac, Sveti Juraj na Lastovu ili Prevlaka, razvoj nautičkoga turizma te pokretanje projekta integrirane turističke ponude prostora Dalmatinske zagore od Zadra do Konavala, uz revitalizaciju arhitektonskoga, klimatskog, kulturološkog, gastronomskog, poljoprivrednog i drugog naslijeđa te regije i poticanje regionalnoga i ruralnoga razvoja i prekogranične suradnje.

energetika – gradnja novih elektrana, i to četiri HE na Savi, dvije HE na Dravi, HE Senj, HE Kosinj, TE Plomin 3, TE Ploče, novi blokovi plinskih TE Zagreb i TE Sisak, nove plinske TE u Slavoniji i Dalmaciji, te ulaganja u prijenos i distribuciju, električne energije. Poticat ćemo ulaganja u postrojenja iz obnovljivih izvora energije (vjetroelektrane, solarne elektrane, male HE i elektrane na biomasu). Ulagat će se u gradnju plinovoda i skladišta plina, istraživanje i eksploataciju nafte i plina, osuvremenjivanje rafinerija u Rijeci i Sisku te LNG terminal Omišalj i naftovode Družba Adria i dio Južnoga toka

infrastruktura – rekonstrukcija i gradnja ravničarske željezničke pruge (Krk)-Rijeka-Zagreb, novi kapaciteti Luke Rijeka, modernizacija željezničkih koridora X i Vb

navodnjavanje i okoliš – projekti navodnjavanja poljoprivrednih površina, uz promjenu strukture poljoprivredne proizvodnje, te projekti gospodarenja otpadom, sanacije, prikupljanja i pretvaranja u energiju te zaštita od voda i vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje voda.

Samo ta četiri razvojna investicijska stupa u prosjeku podižu BDP od 2 do 4% na godišnjoj razini, uz odgovarajuće novo zapošljavanje. Financiranje projekata osigurat će se iz više izvora – sredstava zainteresiranih domaćih i inozemnih privatnih ulagača, fondova EU-a i vlastitoga sufinanciranja, kredita međunarodnih financijskih organizacija (izravno ili preko HBOR-a), javnoprivatnoga partnerstva, kapitala investicijskih fondova, reguliranoga ulaganja mirovinskih fondova, ulaganja građana u vrijednosne papire i drugih.

S obzirom na rok pripreme od jedne do dvije godine i rok realizacije od dvije do četiri godine, Vlada i druga državna tijela uključit će se u definiranje ciljeva, rokova i nositelja potrebnih investicijskih aktivnosti. Uspostavit će se vertikalna odlučivanja s državne razine za projekte u vrijednosti više od 20 milijuna eura. Javno-privatno partnerstvo i koncesije poticat ćemo kao obavezan ravnopravan model u kapitalnim investicijama, od obrazovanja do energetike. Uspostavit ćemo i tržište stanova za najam na razini od 7000 do 10.000 stanova, koristeći postojeći zastoj na tržištu nekretnina i model javnoprivatnoga partnerstva.

Radi privlačenja ulagača iz inozemstva aktivno ćemo nastupati na investicijskom tržištu te maksimalno koristiti instrument gospodarske diplomacije.

Tehnološki razvoj i jačanje konkurentnosti

Hrvatskom gospodarstvu nužna je intenzivna tehnološka obnova kako bi se u srednjem i dugom roku povećala njegova produktivnost i konkurentnost na domaćem

tržištu, ali i na međunarodnom, te osigurao rast izvoza i povećala dodana vrijednost po jedinici proizvoda.

To ćemo postići:

- sustavnim pristupom poticanju istraživanja i razvoja, kreativnosti te inovacijskih aktivnosti, odnosno razvoju novih proizvoda i usluga srednje i visoke tehnološke razine, koji su temelj za ostvarivanje veće dodane vrijednosti

- uspostavom i jačanjem institucionalne i financijske infrastrukture, odnosno veza između istraživačkoga i poduzetničkoga sektora. Ta će mjera uključiti i višu razinu izravnoga ulaganja iz proračuna u istraživačko razvojne aktivnosti poduzeća, bolju usmjerenost sredstava namijenjenih akademskoj zajednici na temelju kriterija izvrsnosti i aplikativnosti rezultata te odgovarajuće porezne olakšice i poticaje investicijama u istraživanje i razvoj iz sredstava poduzeća.

- integriranjem u istraživačke procese u Europskoj uniji.

U sklopu reforme i reorganizacije državne uprave uspostaviti ćemo posebnu instituciju, koja će biti središnje nacionalno savjetodavno tijelo za stvaranje i preispitivanje razvojne i tehnološke politike i sinkronizaciju djelovanja svih institucija u području poduzetništva i primijenjene znanosti, tehnologije i inovacija.

Učinkovita država

Vlada će:

- smanjiti udjel javne potrošnje i ukupnoga poreznoga opterećenja u BDP-u do razine koja osigurava očuvanje potrebne razine i kvalitete javnih usluga (uz pretpostavljenu veću učinkovitost javnoga sektora) te istovremeno pridonosi većoj konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva

- reformirati, racionalizirati i učiniti učinkovitijim sustav javne uprave

- provesti strukturne reforme koje će dugoročno osigurati održivost mirovinskoga i zdravstvenog sustava te povećati usmjerenost socijalnoga sustava prema najugroženijim skupinama stanovništva.

- konsolidirati javne financije, povećati fiskalnu odgovornost i transparentnost trošenja javnog novca

- restrukturirati javnu potrošnju prema produktivnim namjenama i u skladu s programskim pristupom, a kapitalna ulaganja prioritetno usmjeriti prema projektima u energetici, transportu i logistici preferirajući modele javno-privatnog partnerstva i (su)financiranja iz fondova Europske unije

- obaviti korekcije u poreznom sustavu u skladu s planiranim mjerama proaktivne gospodarske politike (prema stimulativnijem poreznom sustavu) te korekcije koje će osigurati veću pravednost u oporezivanju.

Fiskalna konsolidacija

Vlada će pripremiti plan cjelovite fiskalne konsolidacije u kratkom i srednjem roku s ciljem:

- smanjenja deficita konsolidirane države na manje od 3% BDP-a i primarnoga deficita na nulu

- smanjenja udjela proračunskih rashoda u BDP-u za oko 4,5 postotnih poena do kraja mandata,

- zaustavljanja rasta i preokretanja trenda udjela javnoga duga, uvećanoga za državna jamstva, u BDP-u na razinama manje od 60%.

Konsolidacija će se u kratkom roku temeljiti na realnom smanjenju javne potrošnje, odnosno rashodne strane proračuna. Pri tome, “zadnja linija obrane” bit će mirovine, plaće i socijalna davanja za najugroženije skupine stanovništva.

U srednjem roku, proračunski rashodi moraju rasti sporije od BDP-a kako bi se smanjio udjel javne potrošnje u BDP-u.

Uz uštede na rashodnoj strani proračuna, promijenit će se struktura javne potrošnje, s pomakom od neproduktivne prema produktivnoj potrošnji. Na taj način povećat će se učinkovitost javnih izdataka te njihov utjecaj na oporavak gospodarstva.

U uvjetima znatno smanjene ukupne potrošnje (posebno investicijske i osobne), uštede u proračunu ne mogu biti same sebi svrha. Te uštede, kao i promjena strukture javne potrošnje znače stvaranje prostora u proračunu za oblikovanje i financiranje paketa proaktivnih mjera ekonomske politike, sadržanih u ovom Programu, što će osigurati brži gospodarski oporavak, rast i novo zapošljavanje.

Samo provedba proaktivnog državnog utjecaja u gospodarstvu jamči stabilizaciju prihodne strane proračuna i fiskalnu konsolidaciju u srednjem roku.

Kako bi se postiglo optimalno dimenzioniranje javne potrošnje i fiskalna stabilizacija u dugom roku provest će se temeljita reforma javne uprave te strukturne reforme u socijalnom, mirovinskom i zdravstvenom sektoru.

Reforma javne uprave

Cilj reforme javne uprave je postići veću učinkovitost i kvalitetu pružanja usluga javne uprave. To će se postići reorganizacijom i racionalizacijom postojećeg sustava (smanjenje broja ureda, zavoda i agencija, unaprjeđenje procesa, redefiniranje standarda usluga, informatizaciju), te podizanjem razine kvalitete i učinkovitosti

upravljanja ljudskim resursima u javnoj upravi (integralno upravljanje ljudskim resursima, obrazovanje, stimulatивно nagrađivanje). Reorganizacija sustava javne uprave treba rezultirati postupnim smanjenjem ukupnih troškova.

Strukturne reforme u zdravstvenom, mirovinskom i socijalnom sektoru

Strukturne reforme u zdravstvenom, mirovinskom i socijalnom sektoru uvjet su za dugoročnu stabilizaciju javnih financija.

Reformirat ćemo sustav socijalnih pomoći i naknada s ciljem bolje pomoći najugroženijim skupinama stanovništva te uklanjanja mogućeg preklapanja i multipliciranja socijalnih programa i transfera na različitim razinama, od lokalne do državne.

Provest ćemo mjere za stabilizaciju mirovinskoga sustava te definiranje strategije za dugoročnu održivost mirovinskoga sustava u odnosu na demografske i gospodarske trendove, te stanje i razvoj javnih financija, a prema načelu "sigurna starost za sve".

Provest ćemo reformu zdravstvenoga sustava u smjeru povećanja stvarne dostupnosti zdravstvenih usluga, povećanja učinkovitosti u pružanju zdravstvenih usluga, uz poštivanje načela "zdravlje za sve".

Pravedniji, učinkovitiji i stimulativniji porezni sustav

Provest ćemo korekcije poreznog sustava, čiji je cilj: :

- osigurati za poduzetništvo stimulativniji porezni sustav koji nagrađuje aktivnost i mobilizaciju proizvodnoga potencijala i izravno pridonosi povećanju cjenovne konkurentnosti gospodarstva. To uključuje porezno rasterećenje bruto cijene rada, smanjenje parafiskalnih nameta te porezno stimuliranje reinvestiranja dobiti. S druge strane, ćemo porezno penalizirati izvlačenje i imobiliziranje dobiti iz poduzeća te posebno izvlačenje dobiti iz zemlje, od čega hrvatsko gospodarstvo nema nikakve koristi.

- osigurati uravnotežen i pravedan porezni sustav koji približno jednako tretira dohotke i dobitke od rada i od kapitala.

- Uspostavit ćemo pravedan porezni sustav koji uzima u obzir stvarnu ekonomsku snagu poreznog obveznika. U sadašnjem trenutku krize oni koji imaju više trebaju snositi veći teret. Pri tome, se veće oporezivanje dohodaka od kapitala i ekstraimovine neće odnositi na uvođenje ili povećanje poreza na stambene nekretnine.

- smanjiti prostor za špekulativno ponašanje i izbjegavanje plaćanja poreznih obveza. U tu svrhu ćemo informatizirati porezni sustav, s posebnim naglaskom na kontroli najosjetljivijih segmenata sive ekonomije i s njom povezane porezne evazije.

Pri tome ćemo osigurati visoki stupanj fiskalne neutralnosti planiranih korekcija u poreznom sustavu da se ne bi povećalo ukupno porezno opterećenje

Učinkovito upravljanje državnom imovinom

Temeljni cilj je učinkovito upravljati svim oblicima državne imovine prema načelu “dobroga gospodara”, među ostalim i kao doprinos bržoj fiskalnoj konsolidaciji i dugoročnoj stabilnosti javnih financija i pružanja javnih usluga.

Stroga ćemo restrukturirati poslovanje javnih poduzeća s ciljem povećanja njihove učinkovitosti u pružanju javnih usluga i osiguranja neto doprinosa državnom proračunu. Strateški važne tvrtke koje pružaju javne usluge, posebno u elektroprivredi, energetici, prometu, gospodarenju vodama, gospodarenju šumama, željezničkoj infrastrukturi ostat će u vlasništvu Republike Hrvatske.

Optimizirat ćemo vlasnički portfelj države te aktivirati nekretnine u državnom vlasništvu i staviti ih u funkciju gospodarskoga razvoja.

Radi učinkovitijeg upravljanja državnom imovinom, uspostaviti će se Državni ured za upravljanje državnom imovinom.

Restrukturiranje javne potrošnje

Temeljni cilj Vlade je restrukturiranje javne potrošnje prema produktivnim namjenama koje donose očekivane izravne i neizravne učinke u kraćem vremenskom roku. To ćemo postići promjenom u prioritetima infrastrukturne politike, i to prema projektima u energetici, zelenim tehnologijama, transportu i logistici. U provedbi restrukturiranja javne potrošnje koristit ćemo programski pristup, uz veće oslanjanje na model javno-privatnoga partnerstva te sufinanciranje programa i projekata iz sredstava fondova Unije, gdje god je to moguće.

Bolje i pravednije društvo

Pogrešna gospodarska politika, pojačana negativnim učincima krize, ozbiljno je dovela u pitanje ispunjenje ciljeva i temeljnih načela pravednosti, socijalne sigurnosti i prosperiteta svih hrvatskih građana. Vlada će u mandatnom razdoblju aktivnim mjerama osigurati da se makroekonomskom politikom osiguraju pozitivni ekonomski učinci, između ostalog poreznim rasterećenjem te reformom i uštedama u javnom sektoru, ali na način da se zaštite i osiguraju temeljna načela pravednosti i socijalne sigurnosti.

U donošenju i provođenju mjera gospodarske politike, Vlada će se voditi ciljevima zaštite prava radnika, a na prvom mjestu prava na posao, sigurne i dostojanstvene starosti za sve građane, sveobuhvatnim, solidarnim i svima dostupnim zdravstvom te jednakim mogućnostima i pristupom obrazovanju.

Posebna zadaća Vlade je vratiti dostojanstvo radnicima da rad bude pravedno vrednovan i nagrađen.

Smanjenje regionalnih razvojnih razlika i nova faza decentralizacije

Regionalni razvoj

Regionalna politika Vlade bit će usmjerena na smanjenje golemih regionalnih razvojnih razlika u Hrvatskoj uz provođenje procesa decentralizacije, te pripremu za kvalitetno korištenja fondova Europske unije.

Decentralizacija

Vlada će provesti funkcionalnu i fiskalnu decentralizaciju. Cilj je do kraja mandata znatno povećati udjel lokalne i regionalne samouprave u ukupnim prihodima javnog sektora.

Reformom postojećeg sustava lokalne i regionalne samouprave redefinirat će se nadležnosti različitih razina lokalne i regionalne samouprave u skladu s njihovom ekonomskom i administrativnom snagom, odnosno fiskalnim kapacitetom.

Redefinirat će se sustav dodjele tekućih i kapitalnih potpora jedinicama lokalne i regionalne samouprave iz državnog proračuna, uz uvođenje kriterija Europske unije koji će se primjenjivati i za vođenje svih projekata pri dodjeli tekućih i kapitalnih potpora.

3. REGIONALNI RAZVOJ I KORIŠTENJE FONDOVA EUROPSKE UNIJE

Ciljevi vladine regionalne razvojne politike su:

- smanjiti krupne socijalne i ekonomske regionalne razvojne razlike
- povećati konkurentnost gospodarskih sustava u svim hrvatskim regijama
- osposobiti Hrvatsku za učinkovito korištenje pretpristupnih, odnosno strukturnih fondova EU-a.

Pritom će se regionalizacijom nacionalnih sektorskih politika i razvojnih programa vodeći računa o načelima supsidijarnosti, partnerstvu svih relevantnih sudionika u razvoju, koncentraciji potpore prema najmanje razvijenim regijama te sufinanciranju razvojnih programa regionalnih i lokalnih jedinica, podići stupanj njihove odgovornosti za vlastiti razvoj.

Uravnotežit ćemo prioritete regionalne razvojne politike tako što ćemo dosadašnje prevladavajuće ulaganje u lokalnu infrastrukturu preusmjeriti u jačanje regionalne konkurentnosti (poticanje maloga i srednjega poduzetništva, inovacije, istraživanje i razvoj, regionalno umrežavanje), te u novo zapošljavanje (aktivne mjere zapošljavanja, edukaciju i trening, cjeloživotno obrazovanje).

Povećanim ulaganjem u podizanje kvalitete javnih usluga (stanovanje, školstvo, zdravstvo, socijala, komunalna opremljenost, i sl.) potaknut ćemo privlačnost života u slabije razvijenim regijama. Paralelno ćemo jačati regionalno gospodarstvo i otvarati nova radna mjesta, zaustaviti iseljavanje mladih iz tih područja, što je temeljni

preduvjet za bilo kakav razvitak. Poticati ćemo razvoj ruralnoga prostora i prihvatiti minimalan standard socijalnih usluga, komunalne opremljenosti, prometne infrastrukture, posebno za žene. U okviru poticajnih mjera razmotriti će se omogućavanje povoljnijeg zakupa za manja poljoprivredna gospodarstva, snižavanje naknadi i pristojbi za legalizaciju objekata te osigurati adekvatna pokrivenost potpomognutih područja savjetodavnom poljoprivrednom službom.

U cilju stvarnog razvoja manje razvijenih područja, no i zbog potpunog ispunjavanja obveza koje je Hrvatska preuzela donošenjem novog Zakona o regionalnom razvoju, Vlada će predložiti donošenje posebnog Zakona o potpomognutim područjima, koji će zamijeniti sada postojeći Zakon o PPDS, Zakon o obnovi i razvoju grada Vukovara, Zakon o brdsko-planinskim područjima i Zakon o otocima. Sukladno ovome unutar nadležnog ministarstva ustrojiti će se i Uprava za potpomognuta područja.

Posebna pozornost posvetit će se dovršetku započelih projekata obnove i izgradnje infrastrukture na ratom stradalim područjima. Nerazvrstane, lokalne i županijske ceste, lokalni vodovodi i komunalna infrastruktura sa područja povratka, a na prijedlog jedinica lokalne samouprave, Vlada će staviti u kategoriju prioritetnih ulaganja.

Također, nastaviti će se izgradnja i socijalne infrastrukture (domovi zdravlja, domovi za starije, školske ustanove) na područjima povratka, u skladu s odgovarajućim razvojnim programima.

Kombinacijom mjera gospodarske politike, provest ćemo tri posebna projekta regionalnoga razvoja – restrukturiranje i veću profitabilnost poljoprivrede i prehrambene industrije, kao pokretača razvoja Slavonije i kontinentalne Hrvatske, tržišno i proizvodno povezivanje turizma i poljoprivrede, kao pokretača razvojne integracije kontinentalne i priobalne Hrvatske te jačanje pomorske orijentacije, kao pokretača razvoja priobalne Hrvatske.

U okviru pomorske politike, povećat ćemo ulaganja u osposobljavanje i modernizaciju lučkih kapaciteta i transportne infrastrukture te uslužnih pomorskih djelatnosti kao što su špedicija, pomorske agencije, opskrba brodova, remont brodova, odgovarajući sustav gradnje brodova za domaće brodare, unapređivanje obalnoga putničkoga prijevoza i linijskoga prijevoza između obale i otoka uz konkurentsko jačanje domaćih brodara.

Dodatno ćemo potaknuti razvoj nautičkoga turizma, ekološki održiv i prihvatljiv razvoj turizma na obali i otocima, održiv i snažniji razvoj otoka, ali i zaštititi biološki i reproduktivni potencijal i marikulturnu raznolikost Jadranskoga mora, zaštititi Jadran od zagađenja s obale i brodova i u dogovoru s ostalim jadranskim državama proglasiti ga posebno osjetljivim morskim područjem.

Unaprijedit ćemo sigurnost plovidbe, jačati ribarstvo, osigurati odgovarajući sustav gradnje ribarske flote, graditi ribarske luke i veletržnice ribe, osigurati poticaje za ulov ribe, valoriziranje i sustavno korištenje i zaštitu pomorskoga dobra. Osnovat će se međunarodna pomorska akademija za obrazovanje pomorskog kadra domaćih i inozemnih brodara, posebno za zemlje u razvoju, uspostaviti obalna straža i

odgovarajuća primjena prava i obveza Međunarodne konvencije o pravu mora, Pomorskoga zakonika i drugih propisa.

Rast BDP-a i zapošljavanje na temelju novoga investicijskoga ciklusa, rasta proizvodnje i konkurentnosti, nove industrijalizacije te snažnog ulaganja u znanje i obrazovanje podupirat ćemo i učinkovitim korištenjem fondova Europske unije. Razvoj energetike, prometne infrastrukture, zaštite okoliša, proizvodnje hrane, turizma i obrazovanja u najvećoj ćemo mjeri povezati s fondovima Unije koji su nam na raspolaganju upravo u tim područjima.

Poboljšat ćemo prometnu povezanost, gradnju infrastrukture i mogućnost zapošljavanja na otocima te zaštitu otočnoga prostora. Državnim mjerama olakšat ćemo poslovanje gospodarskim subjektima na otocima kako bi bili ravnopravni u tržišnoj utakmici. Hrvatski građani imaju pravo odabrati gdje žele živjeti, a onima koji odaberu otok, osigurat ćemo uvjete kakve imaju građani na kopnu.

Unaprijedit ćemo organizacijsku i institucionalnu sposobnost za definiranje, izradu i korištenje projekata financiranja iz fondova Europske unije kako bismo godišnje koristili što veći iznos sredstava iz programa Europske unije.

Prema uzoru na najuspješnije zemlje članice Europske unije u korištenju europskih programa, reorganizirat ćemo državnu upravu na svim razinama radi učinkovitijeg korištenja sredstva iz fondova Unije. Sustav za učinkovitu apsorpciju sredstava EU-a imat će jasno definirane nadležnosti od donošenja strateških dokumenata, programiranja operativnih programa, upravljanja operativnim programima do kandidiranja i implementiranja projekta, odnosno do krajnjih korisnika europskih sredstva.

Ojačat ćemo i potpomoći razvojno planiranje na razini jedinica lokalne i regionalne samouprave. Uspostavit ćemo mehanizme suradnje, povezivanja i zajedničkog razvojnog planiranja na razini županija obuhvaćenih statističkim (razvojnim) regijama, kako bi se gospodarsko-socijalna razvojna funkcija jedinica regionalne samouprave obavljala u zajedničkim tijelima statističkih (razvojnih) regija zaduženim za planiranje razvoja, definiranje razvojnih programa i korištenje razvojnih sredstava iz fondova Europske unije. U planiranje i provođenje razvojnih programa financiranih iz fondova Europske unije, posebno prekograničnih, međuregionalnih i transnacionalnih projekata, uključit će se i institucije i udruge nacionalnih manjina.

U okviru nove financijske perspektive Europske unije od 2014. godine zatražit ćemo dogovor s Europskom unijom o novom preostroju statističkih (razvojnih) regija u Hrvatskoj, kako bismo u punoj mjeri osigurali uvjete za ravnomjeran i brz regionalni razvoj na temelju korištenja fondova Europske unije. Po uzoru na mnoge zemlje članice Europske unije, decentralizirat ćemo upravljanje regionalnim operativnim programima tako što ćemo upravljanje operativnim programima za regionalnu konkurentnost prenijeti na NUTS 2 regionalnu razinu. Već od 2012. intenzivno ćemo jačati kapacitete regionalnih razina vlasti kako bi bile spremne za preuzimanje upravljanja operativnim programima za regionalni razvoj.

Uspostavit ćemo novu i učinkovitiju organizaciju rada radi kvalitetnijeg korištenja fondova Unije na državnoj razini, s Ministarstvom regionalnog razvoja kao središnjim tijelom.

4. POLJOPRIVREDNA POLITIKA I POLITIKA RIBARSTVA

Poljoprivreda

Potreba za promjenom dosadašnje poljoprivredne politike je očita. Njene su posljedice pad poljoprivredne proizvodnje ispod razine vlastitih potreba, smanjenje zaposlenosti u poljoprivredi, tehnološko zaostajanje, povećanje zaduženosti i nelikvidnosti poljoprivrednih proizvođača, enormni porast uvoza i pad izvoza poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, rast cijena proizvodnje i nekonkurentnosti, te zapuštanja ruralnih područja.

U narednom mandatnom razdoblju poljoprivreda kao strateška gospodarska grana, mora ostvariti nekoliko bitnih funkcija:

- proizvesti dovoljnu količinu kvalitetne hrane za prehranu vlastitoga stanovništva
- proizvoditi sirovine za prehrambenu industriju u zadovoljavajućoj količini
- proizvoditi repromaterijal za vlastitu reprodukciju u dovoljnoj količini
- proizvoditi za izvoz
- doprinijeti održivom razvoju ruralnoga prostora.

Problemi s hranom u svijetu i trend rasta cijena hrane, s jedne strane, te s druge nedovoljno iskorišteni zemljišni, poljoprivredni i prehrambeno-prerađivački potencijali u Hrvatskoj, otvaraju perspektivu većeg rasta udjela poljoprivrede i prehrambene industrije u hrvatskom gospodarstvu i BDP-u. Članstvo Hrvatske u Europskoj uniji i naše sudjelovanje u zajedničkoj poljoprivrednoj politici Unije stvara dodatne uvjete i poticaje za promjene u strukturi poljoprivrednih kultura i proizvodnji hrane od tradicionalnih prema profitabilnijim proizvodima.

Vlada će poljoprivrednu politiku voditi temeljem:

- određivanja prioriteta poljoprivrednoga sektora u skladu s raspoloživim resursima (znatne, još nedovoljno iskorištene poljoprivredne površine i vodni resursi, te povoljni agro-klimatski uvjeti),
- prilagodbe politike mogućnostima i potrebama određene regije,
- odabira modela potpore, osobito za područja s težim uvjetima gospodarenja i za očuvanje prirodnih resursa,
- intenziviranja edukacije, obrazovanja i istraživačkoga rada, iskorištavanje vlastitih posebnosti u povezivanju poljoprivrede i turizma, kao izrazite komparativne prednosti za razvoj poljoprivrede, definiranje i provedba strukturnih promjena u poljoprivrednoj proizvodnji i prehrambenoj industriji

prema posebnim tržišnim nišama profitabilnijih proizvoda, radi jačanja regionalnoga i ruralnoga razvoja i popravljivanja položaja u odnosu na izravne konkurente u EU, povećanje dohotka i zaposlenosti u ruralnom prostoru, osiguranje potpore dohotku nekomercijalnih gospodarstava, te osiguranje socijalne mirovine staračkim domaćinstvima.

Uz poticanje održivosti tih osnovnih funkcija naše poljoprivredne politike, Vlada će aktivnim mjerama podržavati stabilnost i rast dohotka poljoprivrednih proizvođača, olakšanje plasmana njihovih proizvoda, uređenje tržišta poljoprivrednih proizvoda i valorizaciju i zaštitu tipičnih autohtonih proizvoda.

Program razvoja poljoprivrede uskladit će se ukupnom gospodarskom politikom, uz osiguranje financijskih izvora za kapitalna ulaganja, te ćemo jasno razlikovati socijalnu od gospodarske politike u poljoprivredi.

Poljoprivredno zemljište, šume i vode imovina je od posebnog nacionalnoga značaja. Državno poljoprivredno zemljište se neće privatizirati, nego će se davati u dugogodišnje koncesije pod povoljnim financijskim uvjetima. U sklopu politike boljega gospodarenja poljoprivrednim zemljištem, zadržat ćemo u vlasništvu Republike Hrvatske i sve funkcije gospodarenja vodama i šumama, te ćemo unaprijediti sustav navodnjavanja i odvodnje poljoprivrednih površina.

Poticati ćemo interesno povezivanje i udruživanje malih obiteljskih poljoprivrednih proizvođača radi zajedničkog nastupa na tržištu i razvoja suvremenog proizvoda prema marketinškim načelima. Mjerama poljoprivredne politike poticat ćemo dugoročno interesno povezivanje poljoprivrednih proizvođača i prehrambene industrije, uređenje tržišta i stabilnoga sustava otkupa poljoprivrednih proizvoda.

U skladu s najboljom praksom organiziranja poljoprivrednika u Europskoj uniji, podupirat ćemo preustroj u zadružni oblik povezivanja i unapređivati sustav zadrugarstva. Time će poljoprivrednici stvoriti uvjete za razvoj profitne proizvodnje, prelazak na više faze prerade i razvoj proizvodnje tipičnih autohtonih i ekoloških proizvoda te za uključivanje malih poljoprivrednika (zadugara) u sustav PDV-a. Poticajne mjere uključivat će i financijska sredstva za gradnju infrastrukture i realizaciju pilot-projekata koji će imati konkretan efekt u poljoprivredi (gradnja zadružnih mini mljekara, javnih klaonica, preradbenih kapaciteta za voće i povrće, hladnjača, skladišta i dr.).

Vlada će provesti slijedeće mjere poljoprivredne politike:

- veća ulaganja u zemljište, kao osnovni proizvodni potencijal, i to za okrupnjavanje i uređenje, navodnjavanje i odvodnju, te ubrzano razminiranje miniranoga prostora,
- definiranje optimalnoga odnosa između farmerske (industrijske) poljoprivrede, koja osigurava cjenovnu konkurentnost na globalnom tržištu, i seljačke poljoprivrede (mala gospodarstva), koja održava multifunkcionalnost i diverzifikaciju poljoprivrede, ostvaruje zaposlenje i dohodak brojnim poduzetnicima u poljoprivredi, ublažava siromaštvo na selu, koristi okolišu i ruralnom razvoju.

- provođenje komasacije kao mjere kompleksnoga uređenja prostora,
- primjenu ekonomskih kriterija u provođenju poljoprivredne politike. Sustav poticaja bit će u funkciji povećanja i promjene strukture proizvodnje. Sustav poljoprivrednih potpora u Hrvatskoj provodit će se kao i u zemljama EU-a putem mjera politike u tri osnovna područja – izravna plaćanja (potpora dohotku), interventne mjere za uređenje tržišta i mjere potpore ruralnom razvoju. U nadolazećim raspravama o reformi zajedničke poljoprivredne politike Europske unije zauzimat ćemo se za uspostavu bolje ravnoteže između izravnih plaćanja po površini i proizvedenoj količini, kako bi se više poticao rast produktivnosti u poljoprivrednoj proizvodnji.
- podupiranje razvoja stočarstva kao temelja za veću proizvodnju i preradu mesa i mlijeka,
- razvoj ratarstva, voćarstva i povrtlarstva i podizanje novih dugogodišnjih nasada radi utjecaja na promjenu strukture proizvodnje prema dohodovno višim kulturama,
- kapitalna ulaganja u nova znanja i tehnologije u svrhu podizanja konkurentnosti, za izgradnju gospodarske infrastrukture putem osnivanja agencija, financijskih fondova, zadružnog i drugog organiziranja poljoprivrednika, a uređenjem tržišta (burza, veletržnice i tržnice) osigurati će se efikasnost proizvodnje i prometa poljoprivrednih proizvoda,
- osnivanje razvojnih poljoprivrednih centara u jedinicama regionalne i lokalne samouprave i na otocima radi pokretanja razvojnih projekata u ruralnim područjima i izrade projektne dokumentacije za financiranje otkupnih, skladišnih i preradbenih kapaciteta iz fondova Europske unije, javno-privatnoga partnerstva i regionalnih razvojnih i kreditnih fondova za poljoprivredu,
- gradnja odgovarajuće komunalne i ostale infrastrukture na selu kako bi se osigurali dobri proizvodni i životni uvjeti,
- prilagodba obrazovnih programa u poljoprivredi novim potrebama (licenciranje), za programe srednjega obrazovanja usmjerene na potrebe obiteljskoga gospodarstva, te za stalno obrazovanje poljoprivrednika za usvajanje novih znanja i tehnologija, poticanje proizvodnje i dopunskih djelatnosti kao mjera zadržavanja stanovništva u manje naseljenim predjelima Hrvatske,
- poticanje održivoga razvoja seoskoga prostora, za osiguranje primjerenih radnih uvjeta i očuvanje prirodnoga i kulturnoga naslijeđa,
- povećanje dohotka i zaposlenosti u ruralnom prostoru. To uključuje posebne programe zapošljavanja žena na selu i stvaranje preduvjeta za snažan razvoj ženskog zadržavanja. Doprinos žena socioekonomskom razvoju i održivosti

ruralnoga prostora izrazit ćemo odgovarajućom financijskom potporom, putem Fonda za ekonomsko i socijalno osnaživanje žena.

- potpora ulaganju u seoski turizam, tradicionalne obrte, male proizvodne pogone i obnovljive izvore energije kao dopunske izvore sredstava za seoska domaćinstva

U lokalnim i regionalnim zajednicama poticati ćemo izradu programa razvoja seoskog prostora i seoskog turizma. Izradit ćemo i sufinancirati programe edukacije i savjetovanja za poljoprivrednike.

Osnivat ćemo centre za informiranje poljoprivrednika o raspoloživim nacionalnim i fondovima Europske unije.

Proračunskom politikom utvrdit ćemo potpore poljoprivredi ponajprije za dugogodišnje nasade, tehnološko unapređenje, gradnju malih prerađivačkih pogona, okrupnjavanje zemljišta i udruživanje poljoprivrednika.

Ribarstvo

Osnovni cilj politike Vlade u ribarstvu je povećati konkurentnost i osposobiti hrvatsko ribarstvo za ravnopravno sudjelovanje u zajedničkoj ribolovnoj politici Europske unije, te za puno korištenje i zaštitu ribolovnih i gospodarskih potencijala Jadranskoga mora.

Vlada će posebnu pozornost posvetiti razvoju ribarstva i industrije prerade ribe. Revidirat ćemo ribarske propise te ih uskladiti s regulativom Europske unije kako bismo ribarima olakšali bavljenje tom djelatnošću uz što bržu administraciju. S obzirom na stanje resursa, donijet ćemo planove upravljanja, posebno za ribolovne zone s osjetljivim biološkim resursima. To su mjere gospodarenja, a odnose se na lovostaj, vremenske i prostorne zabrane ribolova, reguliranje ribolovnog napora te propisivanje primjerenih konstrukcijsko-tehničkih karakteristika ribolovnih alata, opreme i plovila.

Jadranske morske resurse zaštitit ćemo od izlovljavanja, a u cilju održivoga gospodarenja morskim resursima provodit ćemo mjere zaštite mora od zagađenja. Radi zaštite područja mrestilišta u Zaštićenom ekološko-ribolovnom pojasu odmah ćemo planirati i provoditi mjere zaštite, samostalno i u dogovoru s Italijom.

Sustav poticaja revidirat ćemo na način da se poticaji pravilnije preusmjere prema primarnoj djelatnosti. Pokrenut ćemo razvoj marikulture, a jedan od glavnih ciljeva je završiti proces dobivanja potrebnih dozvola za izvoz školjkaša u Europsku uniju.

U suradnji s jedinicama regionalne i lokalne samouprave i uz odgovarajuću prilagodbu u prostornome planiranju, poticati ćemo učinkovito funkcioniranje tržišta ribe i gradnju primjerene ribarske infrastrukture. To se prije svega odnosi na gradnju ribarskih luka, iskrcajnih mjesta te otkupnih, rashladnih i prodajnih centara oslonjenih na postojeće i nove veletržnice ribe obalnih županija. Unaprijedit ćemo i ojačati djelatnost veletržnica ribe, poticati ćemo ulaganja u industriju prerade ribe te uspostavu povoljne opskrbe dizelskim gorivom duž jadranske obale. Podupirat ćemo

osnivanja ribarskih zadruga koje će omogućiti organiziran nastup ribara na sve zahtjevnijem tržištu.

Poticat ćemo interesno povezivanje i udruživanje ribara i riboprerađivačke industrije, čime će se stvoriti preduvjeti za gradnju infrastrukture u ribarstvu koja nedostaje i stvoriti pretpostavke za plasman robe na domaćem tržištu i tržištu Europske unije.

Za ostvarivanje navedenih ciljeva Vlade, osposobit ćemo ribarsku administraciju koja će odgovornim radom pridonositi boljem korištenju dostupnih fondova Europske unije za ribarstvo. Financijska sredstva usmjerit će se i za projekte obeštećenja ribara koji se potpuno povlače iz ribarstva ili izlaze iz ribolova prevelikog ribolovnog napora. Restrukturirat ćemo funkcioniranje ministarstva nadležnog za ribarstvo prema daljnjoj decentralizaciji i jačanju nadležnosti jedinica regionalne i lokalne samouprave, koje će dobiti odgovorniju i važniju ulogu u gospodarenju živim bogatstvom Jadrana.

5. TURIZAM

Turizam je strateški hrvatski razvojni sektor i značajan instrument gospodarske i kulturne integracije u Europsku uniju. Cilj je Vlade u nadolazećem razdoblju prvenstveno podići konkurentski kapacitet turizma i sposobnost za proizvodnju dodane vrijednosti, koristeći najbolja iskustva, preporuke, strukturne fondove i održive poslovne modele uobičajene u Europskoj uniji. Promjene će uključivati ne samo nužne pomake u stvaranju uvjeta za investiranje (konkurentski porezi, poticaji, uklanjanje barijera ulaska i sl.) već i promjene u načinu upravljanja našim turističkim destinacijama sukladno njihovim specifičnostima, te usklađenim interesima kapitala, lokalnih zajednica i turista.

Turističku politiku i gradnju novoga poslovnoga okruženja, Vlada će temeljiti na novom upravljačkom modelu te na načelima održivosti i izvrsnosti jer Hrvatska samo tako može računati na rast dodane vrijednosti i povrat investicija u novu turističku ponudu. U proces gradnje novoga poslovnoga okruženja za turizam uključit ćemo poslovni sektor, turističke regije i vodeća odredišta.

Radi ostvarivanja potencijala za nove investicije, stavit ćemo u funkciju do sada neaktiviranu imovinu u turizmu s kojom Hrvatska raspolaže. Poticat ćemo turističke investicije u četiri osnovna područja – u modernizaciju postojećih turističkih kapaciteta, u hotele koji su u vlasništvu države, u aktiviranje nekorištene državne imovine i u nove privatne hotelske kapacitete.

Za postojeće turističke tvrtke u većinskom državnom vlasništvu procijenit ćemo tržišni potencijal i za njega predložiti poslovnu strategiju koja može uključivati i prodaju, stečaj ili likvidaciju.

U svrhu uklanjanja prepreka za nova ulaganja u turizmu koje proizlaze iz imovinsko-pravnih odnosa, ukupne upravne tromosti i teškoća usklađivanja postupaka na lokalnim razinama, obaviti ćemo središnje vrednovanje projekata, a za održive projekte iznad određenoga iznosa investicije uvesti ćemo žurnu i prioritetnu proceduru

urbanističkih i imovinsko-pravnih rješenja. Za gradnju hotela sa četiri i pet zvjezdica omogućit ćemo posebne pakete poticaja.

Vlada će:

- objektivirati makroekonomsku poziciju turizma na razini zemlje i njezinih ključnih turističkih regija s ciljem da se ujednači s našim najvećim konkurentima
- utvrditi strateški okvir za novi razvoj u svim ključnim turističkim regijama, a uz sudjelovanje javnog i privatnog sektora
- aktivirati novi model tržišta turističkih nekretnina, s ciljem poticanja investiranja i smanjenja rizika investiranja u projekte velike vrijednosti;
- formulirati novi model upravljanja našim turističkim destinacijama;
- omogućiti razvoj desetak resorta visoke vrijednosti, unutar i izvan postojećih turističkih naselja, uz očuvanje kulturne i prirodne vrijednosti zemlje, a posebno povijesne urbane jezgre i tradicionalnoga sadržaja primorskih i kontinentalnih mjesta,
- aktivirati novi model tržišta turističkih nekretnina kako bi se poticalo investiranje i smanjio rizik investiranja u projekte velike vrijednosti formulira novi model upravljanja našim turističkim odredištima.
- provesti dogovoreni razvojni okvir u skladu s regionalnim i lokalnim prostorno-urbanističkim planovima
- provesti nužne institucionalne prilagodbe i regulaciju hrvatskog turizma sukladno praksi Europske unije s posebnim naglaskom na inteligentno poticanje novoga razvoja i investicija u razvoj kvalitete i izvrsnosti hrvatskoga turizma
- formulirati koncept gradnje kapaciteta institucija, kadrova, menadžmenta, kvalitete i nedostajuće turističke infrastrukture, sa snažnim osloncem na strukturne i ostale fondove Europske unije
- definirati novi sustav i marketinške sadržaje hrvatskoga turizma sukladno konkurentskom pozicioniranju hrvatskoga turizma koji teži europskoj izvrsnosti.

Cilj Vlade je da prihodi i dohodak od turizma i s njim povezanim djelatnostima rastu brže od rasta broja turista i turističkih noćenja.

6. POLITIKA ZAŠTITE OKOLIŠA, PRIRODE I PROSTORA

Zaštita okoliša, prirodnih dobara i prostora u Republici Hrvatskoj iznimno je važno političko i razvojno pitanje

Vlada će u gospodarsku i razvojnu politiku unijeti proaktivan pristup politici zaštite okoliša kao prioritetnoj, razvojnoj i europskoj politici Hrvatske. U skladu s praksom vodećih svjetskih država i Europske unije, prilagođavat ćemo hrvatsko gospodarstvo konceptu Novoga zelenoga dogovora.

Sredstvima državnog proračuna i fondovima Europske unije poticat ćemo razvoj obnovljivih izvora energije, čiji bi udio bio i veći od 20% ukupne potrošnje energije, što je zacrtani cilj Europske unije.

Pristupit ćemo promptnoj realizaciji sustava gospodarenja komunalnim otpadom, uspostavi sustava kontrole i zbrinjavanja opasnog, toksičnog i radioaktivnog otpada, realizaciji projekata pročišćavanja otpadnih voda, gradnji kanalizacijske mreže i sustava odvodnje u gradovima i općinama, borbi protiv klimatskih promjena realizacijom projekata obnovljivih izvora energije i provedbom projekata energetske učinkovitosti te održivom korištenju prirodnih dobara.

Potaknut ćemo ubrzanu realizaciju održivih gospodarskih projekata ekološke poljoprivrede, ekološkog turizma, energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije, prometa te zelene industrije – proizvodnje tehnologije i opreme radi unapređenja stanja u okolišu.

Uvest ćemo reda i objektivnosti u proces izrade i ocjene studija utjecaja na okoliš. Prevencija ekoloških nesreća i učinkovito postupanje u slučaju ekoloških akcidenata bit će ključne sastavnice Vladine ekološke politike.

Vlada će promišljeno i transparentno koristiti sredstva Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za zelene razvojne projekte i rješavanje ključnih ekoloških problema otpada, otpadnih voda te štetne emisije iz energetike, industrije i prometa.

U koordinaciji s industrijskom politikom, politikom poticanja ulaganja i uz korištenje sredstava iz fondova Europske unije, potaknut ćemo tehnološki razvoj i proizvodnje za zaštitu okoliša, čime bi se otvorio prostor za razvoj te posebne industrije. Time ćemo doprinijeti bržem i racionalnijem usklađivanju s ekološkim standardima Europske unije, te omogućiti i regionalno pozicioniranje hrvatskih tvrtki na tržištima zemalja jugo-istočne Europe u njihovim prilagodbama europskim ekološkim standardima.

Zaštitu prostora unaprijedit ćemo učinkovitijim zakonskim rješenjima i provedbenom praksom na području sustava i propisa o prostornom planiranju, čime ćemo bitno pridonijeti olakšanju i atraktivnosti ulaganja te jačanju ukupne gospodarske aktivnosti i pravne sigurnosti. Ustrojit ćemo posebno ministarstvo koje će biti nadležno za ukupno reguliranje i nadzor prostornoga uređenja, uvjeta gradnje i inspekcijskih poslova u području graditeljstva.

7. OBRAZOVANJE, ZNANOST I SPORT

Obrazovanje i znanost ključne su pretpostavke razvoja gospodarstva i ukupnoga društva, temelj za boljitak pojedinca i zajednice. Obrazovnu i znanstvenu politiku usklađivat ćemo s projekcijama razvoja društvenih i osobnih potreba, kao i tržišta. Važan preduvjet za uspjeh toga usklađivanja je modularnost, fleksibilnost, kurikularnost te horizontalna i vertikalna prohodnost obrazovanja na svim razinama, uz mogućnost da se kvalifikacije stječu svladavanjem propisanih modula, kako u redovitom obrazovanju, tako i u akreditiranim programima cjeloživotnog učenja.

Svoje strategijsko određenje prema predškolskom, osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju Vlada će ostvarivati sljedećim temeljnim mjerama:

- sadržajnom i metodskom promjenom paradigme hrvatskog obrazovanja, koja će počivati na prijedlozima obrazovnih stručnjaka i širokoj javnoj raspravi
- odlukom o mreži obrazovnih programa, a ne samo škola gradnjom novih škola, kako bi se u cijeloj zemlji, u srednjoročnom razdoblju, uvela jednosmjenska nastava
- obveznim jednogodišnjim predškolskim obrazovanjem te osnovnoškolskim i srednjoškolskim obrazovanjem do stjecanja prve kvalifikacije
- posebnom brigom o strukovnom obrazovanju i uvođenjem strukovne mature, nakon koje će biti moguć
- nastavak obrazovanja ostvarivanjem spolne ravnopravnosti u obrazovanju, posebno poticanjem obrazovanja djevojaka za netradicionalna ženska zanimanja ostvarivanjem spolne ravnopravnosti u obrazovanju, posebno poticanjem obrazovanja djevojaka za netradicionalna ženska zanimanja
- uvođenjem posebnoga nastavnog programa o demokraciji i ljudskim pravima
- poboljšanjem društvenog i materijalnog položaja nastavnika, opremljenosti škola i uvjeta rada
- stimuliranjem nastavnika za napredovanje u četiri stupnja zvanja, temeljeno na postignućima u radu i stručnom usavršavanju
- većim ovlastima lokalne uprave u radu škola i upravljanju, u sklopu mjera decentralizacije pretvaranjem škola u manjim mjestima u središta cjeloživotnog učenja, kulture i sporta
- pojednostavljenjem postupka upisa u škole korištenjem informatičke tehnologije,
- poticanjem kreativnosti i individualnoga sudjelovanja učenika u nastavnom programu, uz veće korištenje elektroničkih programa i alata u nastavnim programima te smanjivanje broja školskih udžbenika

- uvođenjem posebnoga nastavnog programa zdravstvenoga odgoja i obrazovanja u osnovne škole koji bi, među ostalim, obuhvaćao i seksualni odgoj, obrazovanje o spolno prenosivim bolestima, o štetnosti alkoholizma i droga te o nasilju u društvu i među mladima
- dužnom pozornošću posvećenoj učenicima s teškoćama u razvoju, kako bi se maksimalno uključili u redoviti odgojno-obrazovni proces
- većim zapošljavanjem stručnjaka za mentalno i psihičko zdravlje, radi prevencije mogućih poremećaja u ponašanju učenika
- dodatnim nastavnim i izvannastavnim sadržajima posvećenim darovitim i zainteresiranim učenicima kojima se potiču učenici i rasterećuju roditelji, a nastavnicima omogućuje kreativno djelovanje.

Predanost visokom obrazovanju i znanstvenom istraživanju, koja će biti u skladu s potrebama tržišta rada i jačanja konkurentnosti hrvatske materijalne i nematerijalne proizvodnje, provodit ćemo sljedećim mjerama i sredstvima:

- uvođenjem hrvatskoga prostora znanstvenih istraživanja i visokog obrazovanja tj. cjelovitom strategijom policentričnog razvoja znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj, kao i strategijama razvoja hrvatskih sveučilišta, polazeći od načela autonomije sveučilišta, akademskih sloboda i tijesne suradnje s gospodarstvom
- poticanjem suradnje sveučilišta, znanstvenih instituta i istraživačkih zavoda s gospodarstvom i „transferima tehnologije“ te redefiniranjem i osnaživanjem poslovno inovacijskog centra i instituta za tehnologiju
- suradnjom s gospodarstvom, čemu mogu pridonijeti znanstveno-tehnološki parkovi, znanstveni i tehnološki inkubatori povezani sa sveučilištima i fakultetima, sveučilišne ili institutske start-up ili spin-off jedinice i tvrtke
- transparentnim financiranjem i objavljivanjem postignuća visokih učilišta i javnih instituta
- stimuliranjem integracije sveučilišta, prije svega funkcionalne, uz zajamčenu autonomiju i puno uvažavanje tradicije pojedinih visokoobrazovnih institucija u Republici Hrvatskoj
- razvojem učinkovitoga modela financiranja javnih sveučilišta cjelovitim proračunom nastojanjem da što skorije dostignemo razinu izdvajanja u Europskoj uniji za obrazovanje i znanstvena istraživanja
- maksimalnim uključivanjem hrvatskih sveučilišta u europski prostor visokog obrazovanja; poticat ćemo akreditiranje hrvatskih studijskih programa u tom prostoru, posebno ćemo se zauzimati za međunarodne studijske programe, osobito na razini doktorskih studija

- uključivanjem u europski istraživački prostor, odnosno odobravanjem nove generacije znanstvenoistraživačkih projekata i kolaborativnih programa, temeljenih na međunarodnim kriterijima znanstvene izvrsnosti
- osnivanjem znanstvenoistraživačkih centara izvrsnosti, s posebnim osjećajem za prioriteta znanstvenoistraživačka područja
- kadrovskom obnovom sveučilišta i javnih instituta, uz posebnu brigu za znanstvene novake, posebno najuspješnije
- racionalnim upravljanjem kapitalnom opremom sveučilišta i javnih instituta
- strogim pridržavanjem znanstveničke i akademičke čestitosti
- kontinuiranim praćenjem i analizom uspješnosti Bolonjskog procesa te poduzimanjem mjera za njegovo unapređenje, posebno osiguranjem kvalitetne nastave i znanstvenih istraživanja
- zauzimanjem za kraće, ali kvalitetnije studiranje
- povećanjem broja studenata tako da se do 2020. približimo cilju od 30% visokoobrazovanih zaposlenika
- poticanjem studiranja deficitarnih struka
- osposobljavanjem studenata za komunikaciju na barem jednom svjetskom jeziku
- obrazovanjem studenata za poduzetništvo
- brigom o studentskom standardu i povećanjem kapaciteta smještaja i prehrane
- projektnim, umjesto institucionalnim financiranjem studentskih aktivnosti
- osiguranjem unutarnje i vanjske, horizontalne i vertikalne mobilnosti, osobito međunarodne suradnje u svim oblicima i na svim razinama
- potpomaganjem hrvatske znanstvene publicistike, posebno međunarodnih časopisa s visokim impaktom, i poticanjem rada stručnih društava.

I srednje i visoko obrazovanje obogatit ćemo mrežom akreditiranih programa cjeloživotnog učenja. Cilj je u kratkom roku u te programe uključiti što više građana, pružiti im mogućnost specijalizacije, doškoloovanja, prekvalifikacije i u kratkom roku ih obogatiti novim znanjima i umijećem te ih osposobiti za bolji posao.

Jedan od ključnih ciljeva Vlade je svakome u Hrvatskoj obrazovanje učiniti dostupnim:

- u javnim ustanovama školovanje će biti besplatno za uspješne i redovite učenike i studente
- financijski ugroženim redovitim i uspješnim učenicima i studentima osigurat ćemo financijsku potporu za školovanje, osobito u vrijeme gospodarske krize. Posebnu skrb i pozornost zavređuju učenici s teškoćama u razvoju, djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi, ali i najdarovitiji učenici i studenti.

U skladu s vrijednostima multietničnosti i multikulturalnosti, odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina te relevantnih međunarodnih akata Vlada će reformirati osnovnoškolske i srednjoškolske obrazovne programe tako da u njih uključi sadržaje važne za identitet nacionalnih manjina u Hrvatskoj i za ukupni identitet Hrvatske. Ministarstvo obrazovanja u suradnji s institucijama manjinskih zajednica u prvoj polovici mandata izradit će program, a u drugoj pristupiti njegovoj primjeni u školama.

Vlada će osigurati dosljednu primjenu Zakona o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, uključujući i dosljednu primjenu međunarodnih sporazuma i njihovih provedbenih akata. U tu svrhu, nadležna tijela državne uprave utvrdit će i potrebne prilagodbe obvezatnih ispita Državne mature i postupaka vanjskoga vrednovanja obrazovanja u srednjim i osnovnim školama nacionalnih manjina, te će raditi na optimalizaciji mreže predškolskih i školskih ustanova na manjinskim jezicima. Vlada će također podržati registraciju manjinskih srpskih škola osnovanih na području istočne Slavonije u razdoblju mirne reintegracije.

U obrazovnoj i kulturnoj politici, Vlada će stvarati pretpostavke za participaciju i integraciju sadržaja kojima će se afirmirati povijesni doprinosi nacionalnih manjina i njihovih pripadnika.

Odluke o ishodima učenja temeljit ćemo na prijedlozima stručnjaka i donositi ih tripartitno, u suradnji s predstavnicima tržišta (poslodavaca i sindikata), znanstvene i akademske zajednice te izvršne i zakonodavne vlasti.

Sport je posebno važna djelatnost, kako za mlade, tako i za cijelo društvo. Cilj je Vlade u predstojećem mandatnom razdoblju više uključiti državu u potporu razvoja sporta i bavljenja sportom te unaprijediti rekreativno, zdravstveno, školsko, profesionalno i promotivno značenje sporta i sportaša.

Zbog toga ćemo raditi na formuliranju i donošenju zakonodavnih rješenja o organizaciji i djelovanju sporta, sportskih saveza i sportskih klubova, financiranju sportskih programa i programa razvoja sporta, stručnom dijalogu o pitanjima unapređenja sportskih djelatnosti, kategorizaciji sportova i sportaša, predlaganju i provođenju propisa o zdravstvenim, obrazovnim, radnim, mirovinskim i drugim oblicima potpore i priznanja vrhunskim sportašima, predlaganju Nacionalnoga programa sporta i ukupnoga upravnog nadzora sportskih djelatnosti.

8. KULTURA

Kultura nas određuje u nacionalnom smislu i povezuje s vrijednostima drugih u mozaiku univerzalne kreativnosti. Vlada će svojim mjerama kulturne politike, ne samo očuvati materijalnu i duhovnu kulturnu baštinu, nego je koristiti i razvijati, ali i poticati svaku vrstu umjetničkog stvaralaštva. Književnost, likovna, glazbena, scenska i filmska umjetnost trebaju novi zamah. Oživljavanjem kulturnog amaterizma osigurat ćemo uključivanje djece i odraslih u kulturnu aktivnost.

Strategija kulturnoga razvitka, koju je Hrvatski sabor usvojio još 2002. godine, a koja je kasnijom promjenom vlasti neobjašnjivo napuštena, a da nije donesena nova, obuhvaća temeljna pitanja položaja kulture unutar općega društvenoga razvitka. U njoj su jasno definirane i posebne kulturne politike u odnosu na pojedina područja kulturnog sustava i kulturnoga stvaralaštva, kao što su očuvanje, korištenje i razvijanje materijalne i duhovne kulturne baštine, unapređivanje kulturnoga sustava sa središnjim i drugim kulturnim ustanovama (kazališta, muzeji, arhivi, knjižnice i dr.), poticanje umjetničkoga stvaralaštva (književnosti, likovne, glazbene, scenske i druge umjetnosti), te razvitak i jačanje kulturnih industrija (izdavaštvo, film, glazbena proizvodnja i dr.).

Pri tome su sloboda i pluralizam kulturnoga stvaralaštva, autonoman položaj kulture u odnosu na politička odlučivanja izvan kulture te ostvarivanje što nezavisnijega materijalnoga položaja kulture bili i ostaju ključan vrijednosni element naše orijentacije.

Stoga je povratak na autonomno odlučivanje kulturnih radnika, između ostalog i vraćanjem ovlasti kulturnim vijećima, važan dio programa Vlade.

Pokrenut ćemo izradu temeljnoga strategijskoga dokumenta kulturnoga razvoja, pri čemu će se krenuti od pitanja financiranja i legislative, investicijskih prioriteta i organizacijskih modela, do problema edukacije u kulturi, regionalne prisutnosti, kulturnoga menadžmenta i intersektorske suradnje. U svemu tome, važno je poimanje kulture kao razvojne djelatnosti i njezinih gospodarskih potencijala, koji bi pridonijeli razvitku lokalne zajednice i države. U tom poslu stručnjaci, građani, administracija, kulturnjaci i političari ne smiju biti suprotstavljene i razjedinjene strane, već partneri.

Potaknut ćemo i javnu raspravu o najboljim rješenjima za otklanjanje tri velika problema kulturne politike:

- kako izbjeći izolaciju i marginalizaciju kulture njenim svođenjem na umjetničku proizvodnju,
- kako otkloniti strukturnu podfinanciranost kulture koja je posljedica logike ekonomskog rasta, koja kulturu i druga socijalna prava, smatra troškom, koji si je navodno moguće priuštiti tek na nekoj višoj razini bogatstva,

- kako izbjeći ignoriranje relevantnih sudionika javnih rasprava o problemima kulture i nepostojanje koordinacije između ministarstava i lokalnih samouprava u ovome području.

Zbog svih tih razloga, zagovaranje kulture je uvijek zagovaranje ravnoteže između javnoga dobra i individualne inicijative, javne funkcije i institucionalizacije te zaštita autonomnih inicijativa u odnosu na opasnosti tržišta, kao jedinoga distributera kulturnih dobara. Kulturna politika Vlade promicat će kulturalnu različitost sa svrhom da se u širem prostoru promoviraju kulturne manjine i nezaštićene subkulture, istovremeno sa zaštitom baštine i otvaranjem dijaloga baštine i suvremene produkcije. Načelo kulturne politike će biti podupiranje koprodukcija i razmjena različitih kulturnih iskustava, uz izbjegavanje bilo kakve monološke hegemonističke pozicije. Održavanje kontinuiteta i razvoj regionalnih i lokalnih kultura, koje su nositelji povijesnoga naslijeđa, predstavljaju aktivan odnos prema baštini svih građana, što je preduvjet da se napusti pristup kulturi kao „manjinskoj“ aktivnosti, bilo s predznakom elitnoga ili marginalnoga, u ime široke participacije građana u umjetničkoj kreaciji i recepciji kulturnih dobara.

Nastavit ćemo decentralizaciju u kazališnim ustanovama započetu u mandatu od 2000. do 2003. godine, koja je u međuvremenu također bila prekinuta, što uključuje samostalnost predstavničkih tijela lokalne samouprave u imenovanju intendantata kazališta.

Audiovizualne djelatnosti, posebno hrvatski film, trebaju novi zamah, što će se postići ponajprije rješavanjem problema koji pritišću hrvatsku filmsku industriju, kao što su brojni odobreni, a nesnimljeni filmovi i trajna neizvjesnost zbog toga hoće li biti dovoljno novca za film u državnom proračunu. Vlada će predložiti zakonsko rješenje vezano uz financiranje hrvatskog filma. HRT kao javna ustanova mora ponovno postati strateški partner hrvatskom filmu, istinski koproducent koji će sa svojim stručnjacima, tehnikom i novcem od pristojbe obogatiti hrvatsku filmsku produkciju na dobrobit hrvatskog filma i Hrvatske televizije. I komercijalni audiovizualni sektor u stvaranju hrvatskog filma mora pronaći svoj interes, a Hrvatski audiovizualni centar vidimo kao dobrodošao servis bogatog filmskog stvaralaštva. Podupiremo poticaje za inozemna filmska ulaganja, ne samo kao očekivanu dobrobit za gospodarstvo, nego prije svega kao mogućnost zapošljavanja hrvatskih filmskih radnika i razvoja filmskih struka.

Suvremena digitalna tehnologija radikalno je pojeftinila tehnički dio filmske proizvodnje, što je stvorilo uvjete za nezavisnu produkciju brojnim filmskim radnicima. Pobrinit ćemo se da se takav entuzijizam, stvaralaštvo i izvrsnost potaknu i nagrade. Vlada će svojim djelovanjem i zakonskom regulativom urediti kinematografiju na načelima poštenja i pravednosti, omogućujući filmskoj struci, zaposlenicima, autorima i svima onima koji sudjeluju u stvaranju filma uvjete u kojima će moći nastajati visokokvalitetna filmska djela u europskim profesionalnim i autorskim standardima.

Kulturna baština je svojom raznolikošću i brojnošću, svojim vrijednostima i značajem naklonjena razvoju poduzetništva, pa se sve one djelatnosti čijim proizvodima i uslugama komercijalnu vrijednost daje kreativni rad, mogu nazvati poduzetništvom utemeljenim na kulturnoj baštini. To se odnosi na svu kulturnu industriju, posebno na

kreiranje i produkciju glazbe, kazališnih predstava, audiovizualne umjetnosti, kao i izložbe i festivale. Podupirat ćemo i poticati poduzetništvo utemeljeno na kulturnoj, jer ono ne stvara samo vidljiv gospodarski efekt, nego pridonosi stvaranju duhovnih vrijednosti i očuvanju kulturnog identiteta.

U sklopu suradnje s kulturama drugih naroda i zemalja, snažno ćemo podržati međudržavnu i međusektorsku suradnju kulturnih ustanova, posebice onih u regiji, ali se i aktivnije uključiti u europske projekte koji svojim fondovima potiču umjetničko stvaralaštvo i kulturnu suradnju.

Kulturna politika i politika sjećanja neće biti zatvorena za povijesni, društveni i kulturni doprinos pripadnika nacionalnih manjina razvoju i identitetu Hrvatske. Značajna imena, datumi i činjenice hrvatske povijesti koje su vezane uz doprinos pripadnika manjinskih zajednica uključit će se u hrvatsku kulturnu, obrazovnu i identitetsku politiku. U tu svrhu Vlada će formirati komisiju sastavljenu od predstavnika Ministarstva kulture, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, akademskih institucija i predstavnika institucija manjinskih zajednica koja će u prvoj polovici mandata valorizirati taj doprinos i predložiti način njegova uključivanja u kulturnu politiku Hrvatske.

Vlada će nastaviti sa obnovom uništenih ili oštećenih vjerskih i svjetovnih spomenika, značajne za identitet pripadnika manjina. U skladu s tim Vlada će u suradnji s institucijama manjinskih zajednica u prvih šest mjeseci svog mandata napraviti popis takvih objekata i plan za njihovu obnovu u svome mandatu.

Vlada će nastaviti obnovu uništenih ili oštećenih obilježja iz antifašističke borbe.

Slobodu medija shvaćamo kao pravo novinara da istražuje, propituje i komentira sva zbivanja u interesu javnosti da dobije brzu, točnu i objektivnu informaciju i na činjenicama zasnovanu analizu društvenih tokova. Shvaćamo je i kao pravo novinara i urednika da budu oslobođeni političkih pritisaka, ali i pritisaka nakladnika koje žudnja za zaradom tjera u tabloidno novinarstvo lišeno svake društvene odgovornosti. Sloboda bez odgovornosti vodi u tiraniju, u politici kao i u medijima, čija je moć u suvremenom svijetu često jača od moći političke elite. Pravo na privatnost, na očuvanje ljudskog dostojanstva, časti i ugleda onih o kojima se piše, mora biti iznad izdavačkog prava na zaradu. Posebno pravo na zaštitu dostojanstva imaju djeca. Uklanjanje stereotipa prema spolu i etničkom porijeklu u medijima trajno je opredjeljenje kojemu treba posvetiti pozornost u okviru medijskog obrazovanja. Promjenom legislative, gdje to bude potrebno, borit ćemo se za takvo, slobodno i odgovorno novinarstvo.

Vlada se opredjeljuje za medijsku politiku koja će u punom smislu promovirati participaciju pripadnika manjinskih zajednica u javnom i društvenom životu, u općim i posebnim programima javnih medija ili javno podržavanih medija.

Vlada će uspostaviti efikasne mehanizme kojima će se primijeniti domaći zakoni i međunarodne konvencije za sprječavanje govora mržnje prema pripadnicima nacionalnih manjina u medijima i javnom prostoru.

U okviru svojih nadležnosti Vlada će se založiti za osnivanje redakcija za manjine u javnim medijima – Hrvatskom radiju i Hrvatskoj televiziji. Također, Vlada će se založiti da se, putem Fonda za pluralizam medija, omogući institucionalna potpora manjinskim elektronskim medijima.

Sve nužne zakonske promjene pripremit ćemo već u prvoj godini mandata. Borba za uređen medijski prostor koji odgovornim nakladnicima osigurava zaradu, a time i novo zapošljavanje u medijskoj industriji, kao i pravo građana na objektivno i kvalitetno informiranje, ostaje naša trajna zadaća.

U suvremenom svijetu internet nije samo izvor informiranja, on uz pomoć društvenih mreža povezuje ljude, a predstavlja i nezaobilazno pomagalo u obrazovnim i radnim procesima na svim razinama. Besplatan internet dostupan svima zato nije samo cilj naše kulturne politike, nego i one obrazovne i gospodarske koje Hrvatsku i njezine građane moraju u kratkom vremenu osposobiti za globalnu konkurenciju.

Naš odnos prema kulturi i medijima određuje naše uvjerenje da oba ova područja shvaćamo kao važan društveni odnos, kao stvaranje najboljih uvjeta za punu afirmaciju kreativnih potencijala koji na taj način stvaraju nove vrijednosti i tako obogaćuju društvo, ali i kao sredstvo razvitka uređene ljudske zajednice. Konačni cilj naše kulturne politike je održivi kulturni razvoj

9 . ZDRAVSTVENA POLITIKA

Polazno načelo zdravstvene politike Vlade je kvalitetna zdravstvena zaštita dostupna svima, prema načelu sveobuhvatnosti, dostupnosti i solidarnosti.

Nažalost, dosadašnja pogrešna zdravstvena politika rezultirala je prebacivanjem sve većeg dijela financijskih troškova s države na građane, sa zdravih na bolesne i s mladih na stare. Upravo stoga danas u Hrvatskoj, nažalost, pravo na zdravlje, kvalitetnu zdravstvenu skrb i lijekove najviše ovisi o financijskoj moći. Takvo je stanje u hrvatskom zdravstvenom sustavu neodrživo i zbog toga se zdravstvena politika mora promijeniti.

Kvalitetan i sveobuhvatan skup zdravstvenih usluga, financiran iz doprinosa i proračuna, mora biti jednako dostupan svim hrvatskim građanima, a pacijent treba biti u središtu zdravstvenoga sustava. Politika takvog zdravstva zasniva se na trostrukoj solidarnosti: solidarnosti zdravih s bolesnima, solidarnosti bogatih sa siromašnima i solidarnosti mladih prema starijima.

Vlada će, stoga u mandatnom razdoblju voditi zdravstvenu politiku kroz slijedeće mjere:

- osigurati da su pacijent i njegova obitelj u središtu zdravstvenog sustava. Stoga će se osnažiti uključivanje udruga pacijenata u donošenje odluka o ključnim zdravstvenim uslugama. Budući da građani (osiguranici) financiraju i održavaju zdravstveni sustav, njihovo je pravo dobiti najviše za svoj novac i istodobno imati potpuni uvid u način trošenja zdravstvenog proračuna

- medicinskom osoblju omogućit će se obrazovanje i usavršavanje putem različitih oblika subvencioniranoga stipendiranja, a posebno će se poticati i odgovarajuće valorizirati izvrsnost, marljivost i odgovornost. Osim na brizi o pacijentima, u našoj je strategiji razvoja zdravstva naglasak na sustavnoj brizi o ljudskim resursima, kojima valja omogućiti da postanu medicinski prepoznatljivi i da razviju znanje i talent ostajući u Hrvatskoj
- zdravstveno-regionalnu politiku razvoja institucionalno i sadržajno ćemo ojačati te uskladiti s gospodarskom politikom
- temelj reforme bit će javno zdravstvo prema konceptu doma zdravlja, uz promjenu standarda osiguranika po timu liječnika i uz znatno veće ulaganje u preventivu
- revitalizirat ćemo centre za kućne posjete koji bi preuzeli dio poslova hitne medicinske pomoći.
- žurno ćemo reorganizirati službu hitne pomoći
- uvest ćemo regionalne centre za palijativnu skrb (hospiciji i/ili tzv. bolnice B-tipa), uz osiguranje sredstava za njihovo funkcioniranje te ćemo energičnije nastaviti programe upravne i fiskalne decentralizacije u zdravstvu
- ujednačeno ćemo razvijati sekundarnu zdravstvenu zaštitu u svim županijskim bolnicama prema modelu četiri šire ključne medicinske djelatnosti (pedijatrija, ginekologija, interna medicina i kirurgija te njihove subspecijalnosti), uz razvoj tzv. dnevnih bolnica, a na taj način smanjit će se sadašnje nejednakosti između pojedinih hrvatskih regija
- ravnomjerno ćemo razvijati tercijarnu zdravstvenu zaštitu u svim regijama, prema modelu četiri funkcionalna regionalna centra (KBC Split, KBC Rijeka, KBC Osijek i zagrebačke kliničke bolnice), u kojima će se rješavati najzahtjevniji i najsloženiji medicinski problemi koje županijske ustanove ne mogu riješiti
- za sve kraće dijagnostičko-terapijske procedure prednost će se dati dnevnim bolnicama. Organizacija dnevnih bolnica omogućit će brzu i učinkovitu dijagnostiku na jednom mjestu, bez nepotrebnog višestrukog vraćanja bolesnika u primarnu zdravstvenu zaštitu radi pojedinih pretraga. Time ćemo stvoriti preduvjete za povećanje broja medicinskih postupaka, uz znatno smanjivanje predugih lista čekanja na pojedine dijagnostičke i terapijske postupke
- takvom reorganizacijom primarne zdravstvene zaštite, bolničkog sustava i specijalističko-konzilijarne zaštite hrvatski zdravstveni sustav postat će učinkovitiji, što će otkloniti, odnosno znatno smanjiti mogućnost korupcije
- uspostaviti ćemo cjelovitu informatizaciju zdravstvenog sustava. U zdravstvenom sustavu djeluju brojni subjekti, a svaka aktivnost i segment

procesa unosa, postupka i ishoda, vezan uz zdravstvenu zaštitu, mora biti registriran, pohranjen i uvijek na raspolaganju onima koji su ovlašteni za donošenje odluke.

- razvijat ćemo zdravstveni turizam i proširiti mrežu telemedicinskih centara diljem Hrvatske.
- razvit ćemo sustav prevencije i ženama svih dobnih skupina učiniti dostupnim preventivne javnozdravstvene akcije. Posebnu pozornost posvetit ćemo zdravlju žena iz ruralnih područja, uvođenjem mobilnih zdravstvenih timova.
- razvit ćemo sustav usluga za trudnice, uključujući izbor načina poroda unaprijedit ćemo zdravstvenu zaštitu žena starije dobi i žena s invaliditetom
- uspostaviti ćemo kontinuirani preventivni rad s djecom i adolescentima (poput programa "SIGURNOST" koji obuhvaća ključne dijelove kompleksnog razdoblja odrastanja – od obiteljskih odnosa preko zdravstvenog i seksualnog odgoja sve do sigurnosti u prometu)
- zadržat ćemo relativno visok udio izdvajanja za zdravstvo u BDP-u, posebno ulaganjem u medicinsko osoblje i zdravstvenu infrastrukturu, uz pretežno državno financiranje zdravstva i bez znatnijega povećanja financijskoga učešća građana
- potpuno će se uspostaviti sustav kvalitete zdravstvene zaštite koji se temelji na sintezi koncepata koji obuhvaćaju orijentiranost prema bolesniku i bolesnikovu sigurnost.
- redefinirat ćemo liste lijekova i znatno proširiti osnovnu A listu lijekova.
- promijenit ćemo pravilnike i zakone sukladno recentnim znanstvenim spoznajama i medicini utemeljenoj na dokazima. Jedan od prvih koraka bit će žurna izmjena Zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji
- zdravstvo će biti dostupno svim hrvatskim građanima, bez obzira na to gdje žive.

10. RAD I RADNIŠTVO

Hrvatskoj treba socijalno-odgovorno društvo, društvo u kojem radnik nije roba i u kojem su rad i solidarnost visoko na ljestvici društvenih vrijednosti. Treba nam društvo u kojem dominiraju socijalna solidarnost, osjećaj da svatko pridonosi zajedničkom naporu za opće dobro, ograničenje socijalne i ekonomske nejednakosti, spolna ravnopravnost i jednaki ishodi, zaštita ranjivih članova društva i suradnja socijalnih partnera. Takvo društvo mi ćemo i graditi.

Promjene koje globalizacija unosi u svijet rada donose potrebu novoga određenja socijalne države i radništva. Suvremeno radništvo danas čine svi koji žive od svoga

rada: radnici u proizvodnji i uslužnim djelatnostima, stručnjaci, znanstvenici, nastavnici, obrtnici, državni službenici i namještenici, svi koji su samozaposleni. Svi ti radnici traže: kvalitetno radno mjesto, sigurnost i dostojanstvo rada, primjerenu plaću, socijalnu zaštitu i zaštitu svojih radnih prava. Zahtjev je jasan – poštena plaća za pošten rad – i mi ćemo to i ostvariti.

Najveća povreda prava radnika je nezaposlenost. Stoga država radniku mora osigurati sigurnost rada. To je ćemo učiniti gospodarskim razvojem i novim radnim mjestima. Ponovno ćemo aktivirati mjere aktivne politike zapošljavanja. Uz to, poticanjem i financiranjem cjeloživotnog učenja radniku ćemo omogućiti da se prilagođava potrebama tržišta rada i tehnološkom razvoju, te jača svoju kompetentnost.

Hrvatski radnik ima pravo na posao dostojan čovjeka. Prihvaćamo činjenicu da tržišna konkurencija i razvoj novih tehnologija nameću fleksibilizaciju rada, ali istovremeno inzistiramo na sigurnosti rada, na mogućnosti novoga zaposlenja.

Samo visoki gospodarski rast omogućava visoku razinu prava radnika. Zato je za jačanje položaja radnika, svih onih koji žive od svoga rad, kao i ranjivih članova društva, važno ostvarivati visoku stopu gospodarskoga rasta. Ali još je važnije novostvorenu vrijednost usmjeriti prema obrazovanju, zdravlju, mirovinama i kvalitetnoj proizvodnji. Tako ćemo postići i naše glavne ciljeve – obrazovanje, zdravlje, socijalnu sigurnost i posao za sve.

Hrvatska će istinski postati pravna i socijalna država, samo ako u potpunosti osigura provođenje radničkih prava. Vlada će sigurnost radnika i radničkih prava jamčiti pravednim zakonima, brzim pravosuđem, specijaliziranim radnim sudovima, neovisnom i učinkovitom inspekcijom rada, omogućavanjem besplatne pravne pomoći radnicima, potporom sindikalnoj podršci radniku te strogim kažnjavanjem onih koji svjesno i sustavno krše radnička prava.

Do sada su se prava radnika ignorirala i kršila bez sankcija za prekršitelje i bez zaštite oštećenih radnika. Mi ćemo to promijeniti.

Radnička participacija i suodlučivanje, kao oblik partnerstva rada i kapitala, jamči pravičnost uzajamnih odnosa, socijalni dijalog, sigurnost rada i motivaciju za rad. Vlada će podupirati nove forme radničke participacije i njihovo ozakonjenje, vodeći se iskustvima zemalja koje su na tom planu postigle najviše. Potreba za pravednošću, socijalnom solidarnošću i dijalogom, radničkom participacijom i sindikalnim djelovanjem ostaje trajna. Pravo suodlučivanja, sindikalnoga i poslodavačkog organiziranja, pravo na štrajk, pravo kolektivnog pregovaranja i ugovaranja, osiguravanje socijalnoga minimuma dohotka, pravo na sigurne uvjete rada i zdravo radno okruženje, pravo na profesionalni razvoj i obrazovanje na radu, pravo na socijalnu sigurnost i socijalno osiguranje povezano s radom, sastavni su dijelovi našega odnosa prema radničkim pravima.

Trend fleksibilizacije radnih odnosa bit će povezan sa sigurnošću radnog mjesta kao prava na rad. Činjenica da se radni odnosi reformiraju i mijenjaju može značiti mijenjanje određenih prava, no nikako neće doći u pitanje osnova same zaštite koja se pruža radnim odnosom. Pravo na kolektivno pregovaranje, kao i pravo na brzi

postupak zaštite pred nacionalnim pravosuđem, te postupci mirenja i arbitraže uklopit će se u područje radnog zakonodavstva.

Snažno ćemo afirmirati mehanizme sudjelovanja radnika u odlučivanju razmjenom obavijesti, savjetovanja i suodlučivanja. Radnim zakonodavstvom potaknut će se razvoj radničkih vijeća, skupova radnika i predstavnika radnika u nadzornim odborima. Veću pokretljivost na tržištu rada, kao poticaj bržega i lakšega uključivanja nezaposlenih na tržište rada, moguće je provesti samo uz istodobno osiguranje visoke razine zapošljivosti i sigurnosti radnika za vrijeme traženja posla. Vlada će svojim mjerama utjecati na višu razinu ulaganja u aktivne mjere zapošljavanja, višu stopu sudjelovanja radnika u cjeloživotnom učenju, odgovarajući sustav naknada u HZZZ-u u slučaju nezaposlenosti u vrijeme traženja posla, povezan sa sustavom obveznih prekvalifikacija, razvijen sustav socijalne sigurnosti, a ne samo umjereniju zakonsku zaštitu zaposlenja. To se posebno odnosi na vrijeme krize.

Produljit ćemo trajanje naknade za vrijeme nezaposlenosti u slučaju posebne skupine nezaposlenih, koji su bez radnog mjesta ostali ne svojom voljom i izravno pod utjecajem krize. Ulagat ćemo u programe aktivnog zapošljavanja i socijalne usluge u najširem smislu te prekvalifikaciju, doškoloavanje i cjeloživotno obrazovanje, kako bi žene ostvarile ravnopravnost na tržištu rada.

Promijenit ćemo ulogu Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje iz posrednika na tržištu rada u središnju državnu agenciju za politiku zapošljavanja i prilagodbu radnika koji traži posao. Ta je institucija osobito dužna pomagati posebno osjetljivoj kategoriji radnika da se zaposle (mladi, žene, invalidi, starije i slabije obrazovani radnici). Isto tako, osnovat ćemo posebnu znanstvenu instituciju za rad koja će analizirati promjene u svijetu rada, otkrivati relevantne činjenice i plasirati ih donositeljima političkih i zakonodavnih odluka te pratiti njihov učinak.

U kontekstu zaštite zdravlja radnika, provest ćemo posebne mjere koje uključuju osnivanje Fonda za zaštitu zdravlja na radu, jačanje inspekcije zaštite na radu, vraćanje prava invalidima rada i njihovo izjednačavanje s drugima, proširenje zakonske zaštite na radu i na atipične oblike rada.

Vlada će snažno podržati i poticati jačanje socijalnoga dijaloga i partnerstva. Založit ćemo se za više bipartitnog dijaloga u korist rada i radnika te poduzetništva, a manje države i njezina arbitiranja.

Radi omogućavanja što boljeg usklađivanja te uravnoteženijeg sudjelovanja žena i muškaraca u radnom svijetu i u obiteljskom životu provest ćemo mjere vezane uz unapređenje javno financiranih s time povezanih usluga, koje uključuju i prednosti roditeljskog odnosno roditeljskoga dopusta, kao i lepezu naknada nezaposlenim roditeljima.

11. MIROVINSKI SUSTAV I SOCIJALNA POLITIKA

Mirovinski sustav

Mirovinski sustav reformiran 2001. godine uvođenjem drugoga i trećega stupa mirovinskoga osiguranja, predstavlja napredak u odnosu na stari mirovinski sustav koji se oslanjao isključivo na tekuću raspodjelu, ali smo danas suočeni s problemima u njegovom funkcioniranju.

Na temelju javne rasprave koju ćemo provesti u prvoj godini mandata utvrdit ćemo smjernice za nastavak mirovinske reforme radi unapređenja mirovinskoga sustava u potpunosti i uklanjanja nedostataka i nepravdi. Treba otkloniti tri glavna problema – za nove mirovine urediti održiv i pravedniji sustav ostvarivanja mirovinskih prava, za stare mirovine osigurati održiv sustav usklađivanja i optimalan odnos ostvarivanja mirovina iz prvoga stupa te jasno razlikovati mirovinska prava iz mirovinskoga sustava od prava utvrđenih posebnim zakonima. Dinamika unapređenja mirovinskoga sustava bit će povezana s dinamikom ostvarivanja ukupnoga gospodarskoga programa, rastom gospodarskih aktivnosti i rastom zaposlenosti.

U nastavku mirovinske reforme, Vlada će ukloniti uočene neusklađenosti u mirovinskom sustavu, pri čemu ćemo ukinuti sadašnji sustav povlaštenih mirovina za saborske zastupnike, članove vlade i suce Ustavnoga suda. Donijet ćemo rješenja za pitanja povezanih s financiranjem mirovina, kao i za pitanja vezana uz sve izraženije zahtjeve prema individualizaciji mirovina, s jedne, te održanjem potrebne razine solidarnosti i primjerene visine mirovina, s druge strane.

Postojeća razina mirovina neće se smanjivati, a provodit će se odgovarajući održivi sustav usklađivanja visine mirovina s inflacijom i troškovima života. Osobito pažljivo razmotrit ćemo prilagodbe nekih parametara mirovinskoga sustava, u prvom redu mirovinske dobi i mirovinskoga staža, promičući vrijednost punoga radnog staža i za muškarce i za žene.

Omogućit ćemo institucionalizaciju fleksibilnog odlaska u starosnu mirovinu, nagrađujući dulji radni staž od punoga staža te primjerenije rješavajući penalizaciju pri prijevremenom odlasku u mirovinu vezano uz puni radni staž. Mirovinski sustav mora biti pravedan i održiv, ali i osjetljiv na razlike prema spolu. Zato ćemo razmotriti mogućnosti fleksibilnijeg odlaska u mirovinu posebno radno opterećenih žena. Cilj nam je postupno povećavati iznos prosječne mirovine u odnosu na iznos prosječne plaće.

Provest ćemo uspostavu tzv. nultog potpornoga stupa iz kojega bi osiguranici, uz provjeru imovine i dohotka ili pak na načelima univerzalizma, dobivali temeljnu potporu financiranu porezima. Taj bi stup obuhvatio i stare poljoprivredne mirovine ostvarene do 1999. godine. Riješit ćemo i problem mirovina građana Republike Hrvatske koji primaju nerazmjerne, niske mirovine iz država nastalih nakon raspada bivše SFRJ.

Od posebnih pitanja provedbe mirovinskoga sustava usmjerit ćemo se na mjere kojima će se dodatak na mirovinu uključiti u mirovinu i o tome izdati rješenja, utvrditi minimalnu osnovicu za uplatu doprinosa po kvalifikaciji osiguranika, odgovarajuće

smanjivati zdravstveni doprinos umirovljenika te uvesti obvezu da nadležna institucija informira osiguranike o uplaćenim mirovinskim doprinosima jednom na godinu.

Preuzimamo obvezu stvaranja uvjeta za bolje mirovine iz drugoga stupa, sudjelovanjem radnika, poslodavaca i države. Također, odgovarajućim olakšicama stimulirat ćemo mirovinsku štednju u trećem stupu.

Rok za konvalidaciju radnog staža ostat će otvoren, pratit će se rješavanja zahtjeva za konvalidaciju, uz obvezu otklanjanja uočenih prepreka i problema. Vlada će uzeti u obzir problem onih građana koji, iako su redovito uplaćivali u mirovinske fondove, nisu dobivali mirovine određeni vremenski period, te u dogovoru s oštećenima razmotriti načine obeštećenja.

Socijalna politika

Socijalna politika jedna je od ključnih javnih politika koja utječe na održivi razvoj društva. Njena osnovna zadaća je otklanjanje uzroka siromaštva, beskućništva i gladi te osiguravanje, putem svoje intervencije, temeljne građanske jednakosti za sve, bez obzira na posebne potrebe ili bilo koji oblik otežane participacije u društvu. U skladu s našom političkom i vrijednosnom orijentacijom, vođenje socijalne politike smatramo jednim od najvažnijih političkih ciljeva koji građanima treba vratiti socijalnu sigurnost, a društvo graditi na načelima solidarnosti, socijalne kohezije i socijalne pravde. Socijalna politika jedna je od ključnih javnih politika koja utječe na održivi razvoj društva. Tako definirana socijalna politika nužno je usko povezana s razvojem i gospodarskim rastom.

Socijalna politika Vlade obuhvatit će širok prostor različitih mjera u područjima demografske politike, politike ravnopravnosti spolova, obiteljske politike, obrazovanja od jasličke dobi, politike socijalnoga stanovanja i drugih, kao i posebne zaštite socijalno ranjivih skupina poput djece, mladih, starijih, osoba s invaliditetom, nezaposlenih, beskućnika – uz izraženu svijest o spolnim razlikama koje u svim spomenutim i drugim skupinama treba prevladati.

Ključne sastavnice Vladine socijalne politike su:

- Sustav socijalne skrbi temeljit ćemo na četiri osnovne odrednice – integracija svih regulatornih, institucionalnih i provedbenih postupaka i usluga iz raznih sustava i politika u sustav socijalne skrbi, decentralizacija sustava s državnih institucija na jedinice lokalne i regionalne samouprave, deinstitutionalizacija sustava i partnerstvo državnoga sustava i udruga civilnoga društva u provedbi socijalne skrbi.

- Sustav socijalne skrbi građanima će jamčiti temeljnu sigurnost u smislu gradnje dovoljno čvrste socijalno zaštitne mreže koja će biti osjetljiva na opasnosti koje mogu dovesti do socijalnoga, zdravstvenoga ili ekonomskoga propadanja. Reforme započete početkom 2000. god. nisu dovršene, a velikim su dijelom izmijenjene na način da su temeljne odrednice reforme većim dijelom ili sasvim ostale neostvarene. Na navedenim odrednicama ćemo u sljedećem mandatnom razdoblju, uz uključivanje civilnoga društva i privatnoga sektora u socijalni sustav, sasvim provesti reformu ovog sustava.

To će, među ostalim, uključiti: reorganizaciju i modernizaciju socijalnih službi na temelju analize i revizije postojećih normativa u djelatnosti socijalne skrbi, kako bi se sustav bolje dimenzionirao prema stvarnim i specifičnim lokalnim potrebama, transformaciju ustanova radi povećanja učinkovitosti njihova djelovanja i bolje i pravovremene identifikacije potencijalnih korisnika socijalnih naknada i drugih oblika socijalne skrbi, uspostavu instituta supervizije u sustavu socijalne skrbi, jačanje prevencije, rane procjene i rane dijagnostike radi ranog utvrđivanja i intervencija prema potrebama korisnika.

Poticat ćemo socijalno poduzetništvo u suradnji s jedinicama lokalne samouprave i udrugama civilnoga društva, posebno u organiziranju mreže prodavaonica s niskim cijenama. Osnivat ćemo regionalne centre specijalizirane za pružanje pomoći zlostavljanoj i zanemarenoj djeci i njihovim roditeljima te provoditi programe edukacije, specijalizacije, profesionalizacije i nadzora udomiteljstva za djecu bez roditeljske skrbi radi povećanja omjera djece smještene u udomiteljske obitelji u odnosu na djecu smještenu u domove, uz istodobnu prenamjenu domova u one obiteljskoga tipa. Radit ćemo na olakšavanju postupaka usvajanja i boljoj socijalnoj integraciji djece, razradi i primjeni modela stanovanja, školovanja i zapošljavanja djece bez roditeljske skrbi nakon navršenih 18 godina. Posebno ćemo unaprijediti sustav pomoći i rad s djecom i mladima s poremećajima u ponašanju, te ćemo provoditi mjere za otklanjanje prosjačenja, beskućništva i trgovanja s djecom i mladima. Definirat ćemo mrežu skloništa za žene žrtve nasilja i osigurati održivo financiranje iz državnog i lokalnih proračuna. Razvit ćemo programe socijalne i ekonomske integracije žena i djece žrtava nasilja nakon izlaska iz sigurnih kuća.

Vlada će intenzivno raditi na provedbi djelotvornoga sustava potpore samohranim roditeljima, poboljšanju socijalnih usluga i skrbi za starije i nemoćne građane provođenju učinkovitijih mjera skrbi za osobe s invaliditetom, uključujući njihovo individualizirano financiranje, neovisno stanovanje, lakše zapošljavanje i ukupnu socijalnu integraciju. Poticat ćemo i vođenje socijalne stambene politike.

Reformu sustava socijalne pomoći i naknada provodit ćemo uz zadržavanje socijalnih prava najugroženijih skupina, njihovo bolje identificiranje te uz eliminaciju mogućih preklapanja i multipliciranja socijalnih programa i transfera na različitim razinama, od lokalne do državne. Provest ćemo kompletnu informatizaciju i umrežavanje sustava, uspostavu jedinstvenoga registra svih korisnika socijalnih naknada, izdavanje socijalnih iskaznica te uvođenje novoga i transparentnog sustava kriterija za dodjelu socijalnih prava i naknada.

Cilj nam je sređivanje stanja u programima socijalne skrbi do kraja 2012. godine, nakon čega bi bila moguća funkcionalna i financijska decentralizacija sustava.

12. POLITIKE ZA MLADE

U vrijeme opće gospodarske i društvene krize i narušavanja sustava vrijednosti, posebno su ugrožena a za razvoj društva osobito važna skupina – mladi. Društvena marginalizacija mladih, kakva je danas na djelu, najgori je oblik trošenja društvenoga kapitala.

Vlada će promijeniti pristup države prema mladima. Otvarat ćemo prostor za društveno sudjelovanje i političko odlučivanje mladih i to ne samo o njihovim sektorskim pitanjima u suodlučivanju mladih za mlade, već i o svim općim političkim i društvenim pitanjima.

Poticat ćemo prevladavanje spolno uvjetovanih razlika od najranije dobi putem obrazovnog sustava, odnosno iskorjenjivanje stereotipa, te ćemo otvoriti prostor za jednake obrazovne ishode za djecu i mlade oba spola i time korjenite promjene u ekonomskoj, socijalnoj i obiteljskoj politici na srednji i dugi rok.

Stopa nezaposlenosti mladih dvostruko je viša od prosječne, a oni koji rade, suočavaju se s još izraženijim udarima koji dolaze iz nereguliranoga tržišta rada. Loša materijalna situacija mlade čini ekonomski sve ovisnijima, što kao posljedicu ima sve kasnije zasnivanje obitelji.

Cilj je vlade da se do kraja mandatnog razdoblja ovako negativno stanje i trendovi preokrenu. Poseban naglasak stavit ćemo na one politike koje će mladima omogućiti kvalitetnije obrazovanje, lakši ulazak u svijet rada i početak samostalnog života te veću i odgovorniju ulogu u zajednici na lokalnoj i državnoj razini. Predstojećim članstvom u Europskoj uniji, našim se mladima otvaraju nove mogućnosti sinergijom domaćih politika s europskim politikama za mlade. To ćemo znati iskoristiti da bi našim mladima stvorili što bolje mogućnosti obrazovanja, mobilnosti, zapošljavanja, poduzetništva te stambenog zbrinjavanja.

Bolje obrazovanje i lakši ulazak u svijet znanja uključivat će provedbu ukupnoga obrazovnog sustava koji će u konačnici osigurati kvalitetno, dostupno i cjeloživotno obrazovanje za mlade, uz povezivanje obrazovanja s gospodarskom strategijom i radnim mjestima. Kvalitetno obrazovanje podrazumijeva veće izdvajanje proračunskih sredstava za potrebe obrazovanja i bolju opremljenost hrvatskih škola te jednosmjensku nastavu, smanjivanje razreda i individualiziran pristup u nastavi uz odgovarajuće dopunske i dodatne programe. Dostupnost školovanja stvarat ćemo i besplatnim obveznim školovanjem do stjecanja prve kvalifikacije, besplatnim upisom prve godine studija svima, omogućavanjem povoljnih studentskih kredita s obvezom otplaćivanja tek nakon zaposlenja. Navedene ciljeve namjeravamo postići i stipendiranjem, kreditiranjem i stimuliranjem doktorskih studija, besplatnim prijevozom školaraca ali i uvođenjem subvencioniranih menzi u sustav osnovnog i srednjeg školstva, uz poticanje zdrave prehrane.

Vlada će aktivnom politikom cjeloživotnog obrazovanja i programa profesionalnoga usavršavanja, dokvalificiranja i prekvalificiranja biti oslonac mladim radnicima koji traže zaposlenje ili bolju šansu na tržištu rada. Bolju povezanost obrazovanja s gospodarstvom radi mogućnosti zaposlenja ostvarivat ćemo i izradom državne i regionalne studije. U njoj će se strateškim pristupom odrediti znanja potrebna za

konkurentnost nacionalne ekonomije te prioritetni obrazovni programi koji bi se upisivali po stimulaturnim kvotama.

S ciljem podizanja konkurentnosti mlade radnoaktivne snage i pružanja većih mogućnosti zapošljavanja mladih, u svrhu smanjenja stope nezaposlenosti mladih provodit ćemo i sljedeće mjere:

- bolju informiranost o mogućnostima zaposlenja i samozapošljavanja nakon završetka obrazovnog ciklusa
- čvršće povezivanje tržišta rada s obrazovnim sustavom na stručnoj praksi i pripravničkom stažiranju
- obvezivanje javnoga i poticanje privatnoga sektora na zapošljavanje mladih
- priznati profesionalni volonterski rad i kvalifikacije iz iskustva
- poticaji, porezne olakšice i druge stimulacije za zapošljavanje mladih
- daljnje poticanje razvoja maloga i srednjeg poduzetništva
- U skladu s europskim mjerama poticanja poduzetništva mladih i samozapošljavanja mladih uvest ćemo posebne kredite i poticaje za mlade poduzetnike
- maksimalno ćemo iskoristiti mogućnosti Europskog regionalnog razvojnog fonda i Europskog socijalnog fonda za otvaranje novih radnih mjesta u slabije razvijenim područjima Hrvatske

Vlada će poticati decentralizirani model stambenoga zbrinjavanja za mlade, u kojem svaka općinska i gradska jedinica sukladno procijenjenim potrebama razvija svoj model. Sukladno mogućnostima i potrebama lokalne sredine, takav stambeni model za mlade ostvarivat će se:

- Poticanom stanogradnjom,
- Raspodjelom građevinskoga zemljišta,
- Povoljnim najmom i otkupom stanova.

Kao alternativa tržišnim cijenama stanova, mladima će se ponuditi prednosti poticajne stanogradnje, kao instrument za početak samostalnoga života u stanovima po jeftinim cijenama najma, mogućnost kasnijega otkupa stana, uz umanjenje cijene za iznos plaćenoga najma te aktiviranje mirovinskih fondova i životnih osiguranja radi poboljšanja realizacije programa stambenih štedionica,

Poticat ćemo i lakše uključivanje i djelovanje mladih u znanosti, kulturi, sportu i udrugama civilnoga društva, radi olakšanja njihove socijalne integriranosti i jačanja ukupne društvene perspektive. Također ćemo uspostaviti poseban fond za sufinanciranje projekata mladih, kako bi se maksimalno iskoristili svi financijski instrumenti EU dostupni mladima i organizacijama mladih.

13. HRVATSKI BRANITELJI IZ DOMOVINSKOGA RATA

Hrvatskim braniteljima iz Domovinskoga rata država, zbog njihova povijesnoga doprinosa obrani i stvaranju suverene i neovisne hrvatske države, treba osigurati sustavnu i dobro organiziranu skrb i pomoć u rješavanju problema s kojima se susreću u poslijeratnim vremenima. Branitelji su raznolika društvena skupina, u kojoj se pojedinci međusobno razlikuju po svom imovinskom i socijalnom položaju, obrazovanju, dobi, spolu, interesima, zaposlenju i društvenoj uključenosti, zdravstvenom i psihičkom stanju. Zato Vlada polazi od toga da je nužno primijeniti individualizirani pristup svakom branitelju i poštovati ga kao zasebnoga i važnoga pojedinca. Branitelje ne smatramo socijalnom kategorijom, niti posebnim krugom povlaštenih građana, već društvenom skupinom heterogenih pojedinaca koji dijele zajedničko iskustvo sudjelovanja u Domovinskome ratu i zajedničke probleme koji su posljedica ratnih zbivanja.

Vlada se određuje se prema Domovinskom ratu kao obrambenom i pravednom ratu, vođenom radi obrane slobode građana Republike Hrvatske i njenoga teritorijalnoga integriteta. Imat ćemo pošten, pravedan i transparentan odnos prema braniteljima. Zalagat ćemo se za trajno poštivanje i zaštitu povijesne istine, dostojanstva i značaja Domovinskoga rata i samih branitelja. Nećemo ukidati, niti smanjivati niti jedno pravo istinskim sudionicima i stradalnicima Domovinskoga rata.

Polazeći od činjenice o potrebi zaštite dostojanstva svih hrvatskih branitelja Domovinskoga rata, zauzimat ćemo se za poštivanje osobnog dostojanstva branitelja i socijalnu osjetljivost prema braniteljima i članovima njihovih obitelji.

Bit ćemo odlučni u razrješavanju i konačnom dobivanju svih podataka o hrvatskim braniteljima i civilnim stradalnicima koji se još smatraju nestalima.

Snažan osjećaj pravednosti, kao i odbacivanje teze o kolektivnoj odgovornosti za eventualno počinjena nedjela tijekom domovinskog rata nameću obavezu sankcioniranja pojedinačnih slučajeva zločina.

Ojačati će se nadležno tijelo za nestale kako bi se smanjili zaostaci u procesu ekshumacije i identifikacije žrtava rata. Također će se sastaviti jedinstvena lista nestalih i jedinstvena lista poginulih, s potpunim podacima. U skladu s tim, ujednačiti će se procedura sahranjivanja i obilježavanje mjesta stradavanja svih žrtava rata.

Vlada će utvrditi preciznu strategiju ostvarivanja prava branitelja i stradalnika Domovinskoga rata, kojom ćemo otkloniti probleme nastale tijekom dugogodišnjeg pogrešnog i štetnog odnosa u kojem je politika prisvajajući branitelje i njihove nesporne zasluge, kupovala i prisvajala zasluge za sebe. Promijenit ćemo pristup u rješavanju problema branitelja i stradalnika Domovinskoga rata i polaziti ćemo od nestranačkoga i partnerskoga pristupa u radu sa svim braniteljskim i stradalničkim udrugama.

Sustavnim djelovanjem radit ćemo na vraćanju povjerenja javnosti u časni naziv hrvatski branitelj. Branitelje ne smatramo teretom koji živi iznad društvenoga standarda zajednice. Ustrajat ćemo na dosljednosti i pravednosti sustava prema onima koji su podnijeli žrtvu, patnju i bol, kako bi s ponosom društvo dalo, a oni

primili ono što im pripada. Sve ono što je dodijeljeno pravedno i zaslužno, časno je primiti kao priznanje zajednice. Ni jedan sustav ne smije dopustiti ponižavanje onih koji su ga stvorili i bili moralni stup društva u određenom trenutku.

Vladine politike za branitelje poticat će i omogućavat će punu socijalnu reintegraciju branitelja u svijet rada, lokalnu zajednicu i društvo u cjelini, posebno putem sustava prekvalifikacija, školovanja, podrške pri zapošljavanju i poduzetništvu i ostalih načina njihova uključivanja u aktivni društveni život. To se prvenstveno odnosi na nezaposlene branitelje, branitelje čije su obitelji teškoga imovinskoga statusa i branitelje koji zahtijevaju dodatnu zdravstvenu i socijalnu skrb.

Vladine politike prema braniteljima temeljit će se na tri osnovna programa – novom modelu zapošljavanja branitelja, izmijenjenom sustavu stambenoga zbrinjavanja branitelja i novom modelu zdravstvene skrbi za branitelje.

Pojedinačne mjere obuhvatit će, među ostalim: izmjenu zakonske regulative kako bismo uključili više ključnih resora (poljoprivreda, gospodarstvo, turizam) u zapošljavanje nezaposlenih branitelja, subvencioniranje privatnog sektora za zapošljavanje branitelja, podupiranje uključivanja branitelja u sustav zadrugarstva, poticanje radne aktivacije radi smanjenja preranoga odlaska u mirovinu. Radit ćemo na povećanju proračunskih sredstava za stambeno zbrinjavanje branitelja i sufinanciranje programa stambenoga zbrinjavanja u jedinicama lokalne samouprave, na liberalizaciji postupka sudjelovanja pravnih osoba (stambenih zadruga, građevinskih tvrtki) u gradnji braniteljskih stambenih jedinica, uvođenju paralelnoga modela povoljne gradnje stambenih objekata ili kupnje stanova za branitelje.

Uvest ćemo podsustav zdravstvene skrbi za hrvatske branitelje koji će se stalno prilagođavati novonastalim potrebama korisnika, posebno radi prevencije bolesti rizičnih skupina unutar braniteljske populacije te osigurati transparentan rada Fonda hrvatskih branitelja radi zaštite vlasnika udjela od mogućih zlouporaba i malverzacija. Uspostavit ćemo novo simboličko priznanje ratnim herojima i stradalnicima.

Jedan od važnijih zadataka bit će daljnje sređivanje registra branitelja. Pravno ćemo razriješiti, utvrditi i utemeljiti pojam, broj i sustav branitelja i branitelja dragovoljaca domovinskog rata, te kategorizirati borbeni od neborbenog sektora i utvrditi pripadajuće administrativne razlike. Predložiti ćemo način i opseg objave registra branitelja te djelovati prema informacijama o pojedinačnim zloporabama braniteljskog statusa.

Među najvažnijim promjenama u načinu provođenja vladine politike za branitelje bit će decentralizacija cijeloga sustava. Poticat ćemo bolju koordinaciju i aktivnije sudjelovanje jedinica lokalne i regionalne samouprave u provođenju politike za branitelje. Vlada će poduprijeti osnivanje administrativnih tijela za braniteljska pitanja (ureda za branitelje) pri jedinicama lokalne samouprave. Podržavat ćemo i na odgovarajući način financijski pomagati lokalnu samoupravu u provođenju specifičnih programa prekvalifikacija i zapošljavanja nezaposlenih hrvatskih branitelja. Uspostavit ćemo program dodatne zdravstvene skrbi za oboljele branitelje, osnovati regionalni socijalno-zdravstveni centri za branitelje i primijeniti kvalitetan model stambenog zbrinjavanja ratnih stradalnika.

14. ČLANSTVO U EUROPSKOJ UNIJI I VANJSKA POLITIKA

Europska unija

Okončanjem pregovora o članstvu u Europskoj uniji, Hrvatska je ušla u novu fazu svoga razvoja i definiranja svoje vanjske politike. Ta nova faza odvijati će se u dva osnovna koraka:

a) Ispunjavanje preuzetih obveza i provođenje neophodnih reformi pod nadzorom institucija Europske unije do punopravnog članstva (očekivano 1. srpnja 2013.);

b) Uspješno političko, gospodarsko i socijalno funkcioniranje Hrvatske kao punopravne članice Europske unije (očekivano nakon 1. srpnja 2013.).

Tim koracima hrvatska politika prema i unutar Europske unije postupno prerasta iz vanjske, u kombinaciju vanjske i unutarnje politike.

Unatoč trenutnim problemima, poglavito unutar Eurozone, članstvo u Europskoj uniji Hrvatskoj omogućava dugoročnu političku i demokratsku stabilnost, održivu gospodarsku konkurentnost i društvenu i pravnu uređenost i sigurnost. Vlada će unutar Europske unije, osim klasičnih nacionalnih interesa, braniti i nacionalne interese novoga doba – interese očuvanja socijalno osjetljive Europe i održavanja ravnoteže koju je Europa uspjela uspostaviti između države i tržišta, između individualne i društvene odgovornosti, između konkurencije i solidarnosti, između rada i kapitala i između radnih prava i besćutnosti profita.

Završetak pristupnih pregovora nije kraj, nego tek početak velikoga i stalnoga posla na stvaranju boljega života u boljoj Hrvatskoj. Članstvo u Uniji neće samo po sebi donijeti rješenje gospodarskih problema, to će učiniti hrvatska vlada u ovom mandatnom razdoblju koristeći, između ostalog, i sve prednosti zajedničkih europskih politika.

Najkasnije u veljači 2012. provest ćemo referendum o članstvu Hrvatske u Europskoj uniji. Vlada će nedvosmisleno pozvati hrvatske građane da izađu na referendum i izjasne se za članstvo Hrvatske u Europskoj uniji, te tako potvrde i podrže proeuropsku politiku i programe.

Odnose izvršne i zakonodavne vlasti u definiranju stavova za djelovanje hrvatskih predstavnika u institucijama Europske unije uredit ćemo na način koji će osiguravati ravnotežu između odgovarajućeg utjecaja Hrvatskoga sabora na definiranje mandata izvršnoj vlasti i potrebe odgovarajuće fleksibilnosti i pravovremenosti djelovanja izvršne vlasti pri usuglašavanju u institucijama Europske unije.

Jamčimo da ćemo u europsku obitelj uvesti gospodarski razvijenu i konkurentski pripremljenu Hrvatsku. Tako ćemo na najbolji način osigurati ravnopravni i razmjerni utjecaj Hrvatske u institucijama Europske unije, uz istovremeno očuvanje temeljnih odrednica hrvatskoga nacionalnoga identiteta, tradicije, kulture, jezika i prirodnih i društvenih vrijednosti kojima je hrvatsko društvo održavalo svoju samostojnost tijekom povijesti.

Vanjska politika

Politika prema susjedima

1. Hrvatska ima veće i konkretnije interese od članica Europske unije za ostvarivanje održive političke i gospodarske stabilnosti u jugoistočnoj Europi, našem neposrednom susjedstvu. Prednosti našeg članstva u Europskoj uniji neće biti potpune sve dok i ostale države u regiji ne postanu članice Unije.

2. Kao Vlada na čelu buduće članice Europske unije zauzimat ćemo se za regionalnu stabilnost, dobrosusjedske odnose i europsku budućnost svih država jugoistočne Europe. Bit ćemo aktivan zagovornik regije u Europskoj uniji i Europske unije u regiji. Pomagat ćemo i podupirati države u regiji na njihovu reformskom putu prema Uniji, kako u jačanju njihovih administrativno-pregovaračkih kapaciteta, tako i u unapređenju međusobnih političkih, gospodarskih i kulturnih veza.

3. Tražit ćemo načine za rješavanje mogućih novih otvorenih pitanja sa susjednim državama kako bismo ih što prije i što uspješnije riješili dogovorom ili posredovanjem, sustavno izbjegavajući praksu da se neriješena bilateralna pitanja koriste kao razlog za blokiranje multilateralnih pregovora o pristupanju novih članica. Rješavanje većine bilateralnih problema olakšat ćemo njihovim dovođenjem u vezu s korištenjem sredstava Unije za prekograničnu suradnju sa susjednim državama, pretvarajući tako probleme u razvojnu priliku.

4. S obzirom na važnost stabilnosti Bosne i Hercegovine za stabilnost cijele regije, osnovat ćemo posebnu radnu skupinu za Bosnu i Hercegovinu. To će biti prethodnica radnih grupa koje će postojati za ostale susjede i djelovat će sve dok se Bosna i Hercegovina formalno-institucionalno ne pridruži Europskoj uniji (statusom kandidata ili početkom pregovora).

5. Radi prevladavanja otvorenih pitanja i različitih pristupa određenim temama, poboljšanje odnosa sa Republikom Srbijom naročito je važno za obnovu povjerenja i partnerstva u regiji. U cilju poboljšanja međusobnih odnosa i unapređenja manjinskih prava u obje države, Vlada će zajedno s Vladom Republike Srbije, raditi na sklapanju novih i unapređenju postojećih međudržavnih sporazuma.

Politika prema Europskoj uniji i unutar Unije

1. Ulaskom u članstvo EU Hrvatska postaje sukreator europske vanjske i sigurnosne politike i uključuje se u okvire globalnog djelovanja. U provođenju zajedničke vanjske i sigurnosne politike Europske unije, Hrvatska se neće samo pasivno priklanjati definiranim vanjsko-političkim pozicijama, nego aktivno sudjelovati u usuglašavanju i definiranju vanjske politike Europske unije, unoseći svoje interese i prioritete koliko to bude moguće. Hrvatska će aktivno sudjelovati i u definiranju i provođenju zajedničkih horizontalnih i globalnih politika Europske unije, osobito na području energetike, prometa, zaštite okoliša, klimatskih promjena, održivog razvoja i ljudskih prava. U tom će kontekstu Vlada odmah započeti pripreme za razmjerno sudjelovanje

hrvatske diplomacije, kadrovski i sadržajno, u djelovanju Europske diplomatske službe (EEAS).

2. Kao buduća članica, Hrvatska će se dodatno profilirati i promicanjem stvaranja Jadranske strategije EU-a po uzoru na Baltičku, odnosno Dunavsku strategiju s ciljem da se prometno, energetska i ekonomska poveže i ojača prostor srednjoeuropskih, istočnih i južnih članica Europske unije te ih usmjeri na snažnije korištenje zemljopisnih, političkih i gospodarskih prednosti koje proizlaze iz jadranske, odnosno sredozemne orijentacije. Hrvatskoj će inicijativa omogućiti jačanje pozicije u regiji, veće ulaganje u energetska i prometna infrastruktura (luke, željeznica) zahvaljujući sredstvima EU-a te lakšu kontrolu i financiranje troškova upravljanja i kontroliranja svojih granica, kao budućih vanjskih Unijinih schengenskih granica. Jadranska makroregija treba postati instrument bolje i učinkovitije apsorpcije dostupnih sredstva EU-a za realizaciju kvalitetnih projekata koji će jačati globalnu konkurentnost Hrvatske i jadranskoga bazena, a s druge strane biti instrument jačanja eurointegracijskih procesa na području jugoistoka Europe.

3. Od tri odrednice europskoga identiteta – balkanske, mediteranske i srednjoeuropske – hrvatska je vanjska politika do sada gotovo najviše zanemarila našu mediteransku dimenziju. Ni bilateralni odnosi, ni sudjelovanje u multilateralnim inicijativama na Mediteranu nisu do sada sustavno uključivani u vanjskopolitičke prioritete. To ćemo što prije promijeniti u smjeru aktivnog sudjelovanja Hrvatske u projektu Europske unije za Mediteran i zajedničkim mediteranskim projektima i bilateralnoj suradnji s mediteranskim zemljama.

4. Vlada će jačati suradnju i strateško partnerstvo sa susjednim i zemljopisno bliskim zemljama članicama Europske unije na srednjoeuropskom, alpskom i jadranskom području, prije svega s Austrijom, Italijom, Slovenijom, Slovačkom, Češkom Republikom, Mađarskom i Poljskom. Ciljevi suradnje su stvaranje uvjeta za jačanje prekogranične suradnje, zaštite okoliša, gospodarske, tehnološke i znanstvene suradnje prometnog i infrastrukturnog povezivanja, artikuliranje zajedničkih interesa na razini institucija EU-a te realizacija zajedničkih projekata iz fondova Unije. Važan instrument za realizaciju suradnje je nedavno prihvaćena Dunavska strategija EU-a. Unutar Europske unije, posvetit ćemo se i razvijanju odnosa sa zemljama Višegradske skupine.

5. Vlada će aktivno pridonositi inicijativi za oživljavanje i novo osmišljavanje politike Europske unije prema susjednim zemljama EU-a. S obzirom na geopolitički položaj i hrvatske interese, to je područje na kojem možemo aktivno pridonijeti razvijanju zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU-a. To se posebno odnosi na doprinos artikuliranju politike Europske unije prema Bliskom i Srednjem istoku i arapskom svijetu južnog Mediterana.

Migracije

Zbog članstva u Europskoj uniji, može se očekivati da će u sljedećih pet godina Hrvatska od tradicionalno emigracijske zemlje postati imigracijska zemlja. Imigranti će dolaziti s obiteljima, što znači da će društveni utjecaj imigracije biti širi od tržišta rada. Protezat će se i na obrazovni, zdravstveni i mirovinski sustav, a svakako će

utjecati na opću klimu u društvu u vezi s ljudskim pravima i pitanjem različitih oblika diskriminacije.

Iskustva drugih država članica EU-a, pokazuju da takva situacija može dovesti do prijetnje degradacijom razine ljudskih i građanskih prava, oživljavanjem ili jačanjem desnog političkog ekstremizma pa i mogućnošću većih društvenih sukoba.

Iz navedenih razloga Vlada će formulirati migracijsku politiku sa skupom mjera za suočavanje s fenomenom potencijalno značajnije imigracije radnika i njihovih obitelji u Hrvatsku te institucionalna i socijalna prilagodba na nove okolnosti.

U vanjskopoličkim aktivnostima posebnu pozornost ćemo posvetiti suradnji sa zemljama iz kojih će pristizati najviše migranata

NATO, SAD, bilateralni odnosi s velikim svjetskim čimbenicima i zemljama u razvoju

Vlada će nastaviti i unaprijediti sustavno sudjelovanje u političkoj komponenti NATO-a kao oblika suradnje s ostalim zemljama članicama.

Politička komponenta NATO-a ujedno je iznimno važan, formalizirani kanal suradnje političke i sigurnosne suradnje sa SAD-om. S obzirom na globalno značenje i ulogu SAD-a, očito je da će SAD i u budućnosti imati interes u našoj užoj i široj regiji. Na toj razini i tim temeljima Vlada će nastaviti razvijati partnerstvo sa SAD-om.

Vlada će također raditi na izgrađivanju dobrih odnosa uzajamne korisnosti s ostalim ključnim svjetskim čimbenicima, poput Ruske Federacije, Japana, Kine, Indije i Brazila. Radit ćemo i na intenziviranju političkih odnosa i gospodarske razmjene sa zemljama u razvoju.

Hrvatska će kroz nastavak sudjelovanja u mirovnim misijama i dalje doprinositi međunarodnom miru i sigurnosti.

Gospodarska diplomacija

S izuzetkom susjednih zemalja, Europske unije, nekolicine zemalja članica EU-a i SAD-a, ukupan i dominantan naglasak vanjske politike stavit ćemo na gospodarske odnose Hrvatske s ostalim zemljama. To ne znači da gospodarski odnosi nemaju važnu ulogu i u odnosima s navedenim zemljama. Međutim, u odnosima s navedenim zemljama politički odnosi prethode ili imaju prvenstvo pred gospodarskima u vanjskoj politici. U svim drugim slučajevima vanjska politika treba biti jedan od važnih kanala i u funkciji gospodarskih odnosa.

U kontekstu ovih napora, osnovat ćemo banku portfelj hrvatskih tvrtki sposobnih za izlazak na treća tržišta Također ćemo ustanoviti godišnje susrete s hrvatskim investitorima kako bi se ustanovile i otklonile teškoće koje imaju u poslovanju na stranim tržištima.

Multilateralna suradnja

Članstvo u međunarodnim organizacijama koristit ćemo kao instrument za osiguranje hrvatskih interesa u okviru područja koja te organizacije pokrivaju. Odredit ćemo prioritete u multilateralnoj suradnji te za pojedine međunarodne organizacije postaviti dugoročne ciljeve koji se članstvom u organizacijama mogu ostvariti.

Aktivnim sudjelovanjem u međunarodnim organizacijama, Hrvatska će postati aktivan protagonist i takvo djelovanje koristiti za jačanje međunarodnih partnerstava s drugim zemljama. Djelovanjem unutar međunarodnih organizacija jačat ćemo imidž, promociju Hrvatske i hrvatskoga identiteta u međunarodnom okruženju te služiti kao potpora gospodarskoj diplomaciji.

Posebni projekti

Kao dopunu klasičnim vanjskopolitičkim aktivnostima pokretat ćemo i posebne projekte, poput:

- Posebne zaklade koja će se baviti medijskom, izdavačkom, kulturnom, znanstvenom i obrazovnom suradnjom u regiji
- HRT programa za regiju jugoistočne Europe
- Projekta regionalnoga razvoja Dalmatinske zagore na temelju integrirane turističke ponude, kombinirane s poljoprivredom i prehrambenom prerađivačkom manufakturom i oživljavanjem klimatskih, arhitektonskih, gastronomskih, sportskih i drugih tradicijskih potencijala; to je i primjer projekta prekogranične suradnje, u ovom slučaju s BiH
- Vanjska politika putem visokog obrazovanja – projekt sustava stipendiranja studenata iz inozemstva na hrvatskim sveučilištima.

15. OBRANA I NACIONALNA SIGURNOST

U novim međunarodnim odnosima određenim procesima globalizacije, prioriteti sigurnosti su usmjereni na ekonomsku, ekološku i socijalnu sigurnost, a prioritetni elementi suvremene sigurnosne politike su politička stabilnost i upravljanje krizama.

U zaštiti vitalnih nacionalnih interesa i ostvarivanju strateških ciljeva, članstvo u NATO-u i buduće članstvo u Europskoj uniji je najbolji okvir koji daje dugoročna jamstva za ostvarenje hrvatskih nacionalnih interesa, uključujući izgradnju i razvoj države koja služi svojim građanima. Učinkovitost politike sigurnosti pretpostavlja sinergijsko djelovanje svekolikih sposobnosti društva u zaštiti nacionalnih interesa. I to ne samo političkih, obrambenih i sigurnosnih kao tradicionalnih sposobnosti, nego i svih ostalih čimbenike sigurnosti kao što su gospodarski, društveni, upravni, zdravstveni, obrazovni, znanstveni, kulturni i ekološki.

a) Prijetnje sigurnosti - Vlada ocjenjuje da je smanjivanje napetosti u neposrednom sigurnosnom okružju rezultiralo rastom suradnje, što, uz veliko smanjenje brojčanoga stanja oružanih snaga u susjednim zemljama i njihovu želju za uključivanje u

euroatlantske integracije, značajno smanjuje mogućnost ponovnog izbijanja izravnih oružanih sukoba.

Međutim Vlada će voditi aktivnu kombinaciju politika kako bi Hrvatska bila spremna reagirati i na eventualne izvanredne promjene u svom neposrednom okruženju, ali i da bude sposobna odgovoriti na sigurnosne izazove novog doba poput pitanja energetske sigurnosti, klimatskih promjena, sigurnosti opskrbe hranom, kao i izazovi uzrokovani migracijama, regionalnim razlikama, diskriminacijom ili isključenošću pojedinih društvenih skupina, te izazovi koji proizlaze iz pograničnog kriminala, posebice krijumčarenja ljudi i droge.

b) Sposobnost zaštite nacionalne sigurnosti - Međunarodna situacija se procesima globalizacije neprekidno mijenja i utječe kako na svjetsku, tako i na sigurnost Hrvatske, iznutra i izvana. Bit tih globalizacijskih procesa je da su unutarnji i međunarodni oblici sigurnosti postali sve više protkani sa značajnim utjecajem na one koji određuju politiku.

Uz daljnje jačanje političkog i gospodarskog sustava u zemlji, Vlada će raditi proširenju suradnje sa susjednim zemljama i u široj regiji jugoistočne Europe na polju sigurnosti.

c) Sposobnosti institucija obrane, unutarnjih poslova i sigurnosno- obavještajnog sustava - Sukladno izazovima, Oružane snage Republike Hrvatske trebaju imati sposobnosti nacionalne i savezničke vojne obrane i odvratanja, sposobnosti za sudjelovanje u međunarodnim mirovnim operacijama i operacijama odgovora na krize, sposobnosti potpore ostalim institucijama u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara, u borbi protiv terorizma i širenja oružja masovnog uništenja, te u nadzoru i zaštiti prava i interesa Republike Hrvatske na moru.

U procesu njihova daljnjeg razvoja, prioritet Vlade bit će razvoj sposobnosti za provedbu operacija odgovora na krize i mirovnih operacija, uz istodobno sužavanje raspona različitosti preuzetih partnerskih ciljeva i usmjeravanje na specijalizaciju za samo određena područja djelovanja.

Posao institucije unutarnjih poslova i javne sigurnosti će prvenstveno biti zaštite temeljnih sloboda svojih građana. Dakako i dostatne sposobnosti suzbijanja organiziranog kriminala, ilegalnih migracija, trgovanja ljudima, drogama, terorizma, te sprječavanja širenja oružja masovnog uništenja. U kontekstu nacionalne sigurnosti, ali i budućeg ulaska u Shengenski sustav, prioritetno ćemo razvijati sposobnosti nadzora granice, ljudi i roba u prekograničnom prometu i razvoj sposobnosti suzbijanja organiziranog kriminala uopće.

Ojačat ćemo sposobnost sigurnosno – obavještajnog sustava u pogledu poznanje dostatnih pravodobnih, pouzdanih i relevantnih informacija za donošenje odluka u domeni nacionalne sigurnosti. Primarno ćemo razvijati obavještajni segment, što će po prirodi stvari povećati učinkovitost sigurnosti.

d) Balansiranje državnoga proračuna i zahtjeva nacionalne sigurnosti - Zbog kontinuirane tendencije smanjenja Izdvajanja za potrebe institucija u području obrane, unutarnjih poslova i sigurnosno-obavještajnoga sustava, te s tim povezanog

rasta raskoraka između predviđenih troškova i budućih obveza, pogotovo u odnosu na planirano opremanje suvremenim tehničkim sustavima, provest ćemo analizu provedbe dugoročnih planova razvoja institucija, s ciljem prosudbe na kojoj se razini može uspostaviti ravnoteža postavljenih ciljeva, mogućnosti i sredstava.

Takva će analiza Vladi omogućiti donošenje odluka u pogledu odgovora na pitanje može li Hrvatska održati niz tehničkih sigurnosnih sustava povećanjem izdvajanja iz proračuna ili treba povećati učinkovitost sustava putem specijalizacije samo za određena područja i uz veću integraciju sa svojim partnerima; je li primjerena do sada korištena metodologija određivanja veličine institucija (minimum snaga za svekolike zadaće) ili bi to trebala biti metodologija određivanja snaga u skladu s veličinom BDP-a te nabavlja li Hrvatska odgovarajuću opremu i trebamo li to činiti sami ili s našim saveznicima.

16. ULOGA DRŽAVE

Razvoj Republike Hrvatske u suvremenu državu koja je na usluzi građanima u temelju je programa Vlade. Takva država nužan je preduvjet dosljednoga i univerzalnoga ostvarivanja ljudskih i građanskih prava i sloboda. Ona je početna točka i cilj političkog programa ove Vlade. Izgradit ćemo sustav i praksu poštene vlasti i onemogućiti sve pokušaje djelovanja suprotno općem i javnom dobru. Puno poštovanje, zaštita i promicanje ljudskih prava, temeljnih sloboda, dijaloga, tolerancije i rodne ravnopravnosti, pretpostavka su i mjerilo demokracije i stabilnosti političkoga sustava. Naša vizija nove hijerarhije društvenih vrijednosti počiva na zaštiti pojedinca od svemoći vlasti i države. Stvarno poštovanje i zaštita Ustavom zajamčenih ljudskih prava i temeljnih sloboda vodit će nas prema stabilnome i odgovornome društvu.

Cilj nam je da u ovom mandatu Vlade novim konceptom zajedništva državne vlasti s građanima i civilnim društvom otvorimo novi prostor zajedničkoga djelovanja u stvaranju, provođenju i nadzoru politika koje su od izravnoga interesa za građane. Time želimo potaknuti transparentnost i otvorenost rada tijela javne vlasti i uključivanje građana i civilnoga društva u oblikovanje javnih politika.

Provodeći zajedništvo s građanima u vođenju i nadzoru javnih politika, aktivno ćemo djelovati i u provedbi globalne međunarodne inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast. U tom kontekstu posebno ćemo se posvetiti jačanju fiskalne transparentnosti, što će uključivati pravodobnu i trajnu javnu dostupnost temeljnih proračunskih dokumenata i transakcija na razini svih tijela državne uprave, učinkovit sustav pristupa informacijama, javnost imovinskih kartica dužnosnika te uključivanje građana i civilnoga društva u procese donošenja i provedbe javnih politika, u zaštitu građanskih sloboda. Donosit ćemo godišnje akcijske planove unapređenje zajedničkoga djelovanja tijela javne vlasti i građana u definiranju i provedbi mjera za rješavanje temeljnih izazova djelovanja javne vlasti, kao što su poboljšanje pružanja javnih usluga, jačanje integriteta javnih službi, djelotvornije upravljanje javnim resursima, stvaranje sigurnijih zajednica i jačanje društvene odgovornosti poduzetnika.

U gospodarskoj politici, uloge države polazi od stvaranja uvjeta za gospodarski rast, kao osnovnoga pokretača rasta stope zaposlenosti i povećanja životnoga standarda

stanovništva. Vlada će svojim mjerama i politikama provoditi koncept stvaranja bolje reguliranog tržišta, kao djelatnu alternativu neoliberalnoga koncepta i prakse tržišne slobode. Područja djelovanja države na gospodarstvo i tržište bit će usmjerena na: uspostavu i provođenje učinkovitog zakonodavstva i sudstva, radikalno iskorjenjivanje korupcije, nadzor tržišnoga natjecanja, modernizaciju obrazovnoga sustava i podizanje opće razine obrazovanja, razvoj infrastrukture, socijalnu ulogu države, uravnotežen regionalni razvoj te makroekonomske politike koje potiču razvoj poduzetništva, uvijek vodeći računa o društvenoj solidarnosti, ljudskim pravima i rodnoj ravnopravnosti.

17. PRAVOSUĐE

Vlada smatra da je neovisno, nepristrano, stručno, učinkovito i odgovorno pravosuđe pretpostavka za funkcioniranje Republike Hrvatske kao pravne države. Takvo pravosuđe pretpostavka je gospodarskoga, društvenoga i političkoga razvoja i prosperiteta Republike Hrvatske. Pravosuđe mora biti u službi građana pružajući im pravnu sigurnost i učinkovitu zaštitu njihovih prava i interesa, uz istovremeno poštivanje i zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Zato su ciljevi Vlade:

- osigurati svim građanima i pravnim osobama, kako domaćim, tako i stranim, pravnu sigurnost i učinkovitu pravnu zaštitu njihovih prava i to u najkraćem mogućem roku,
- zaštititi javni interes i interese Republike Hrvatske, te ostvariti punu integraciju u pravni sustav Europske unije, kao i poštivanje svih međunarodnih obveza Republike Hrvatske, unapređujući zakonodavni okvir za ljudska prava i rodnu ravnopravnost, a protiv diskriminacije
- dovršetkom reformi, te jačanjem postojećih institucija izgraditi neovisno, nepristrano, stručno, učinkovito i odgovorno pravosuđe, te na taj način ispuniti očekivanja građana i ojačati njihovo povjerenje u pravosuđe,
- osnažiti pravosuđe na način da u cijelosti bude dio sustava uzajamne kontrole zakonodavne, izvršne i sudske vlasti.

Radi konačne uspostave modernoga i djelotvornoga pravosuđa po mjeri europskih standarda, koje jamči funkcioniranje vladavine prava i pravnu sigurnost koja građanima i pravnim osobama pruža dobru i brzu pravnu zaštitu, Vlada će mandatnom razdoblju provesti sljedeće mjere i aktivnosti za dovršetak reforme pravosuđa:

1) Poboljšati radne i materijalne uvjete u pravosuđu putem:

- osiguranja sredstava za gradnju/preuređenje kapitalnih objekata za smještaj sudova i državnih odvjetništava;
- nastavka izgradnje/rekonstrukcije objekata za smještaj osuđenih osoba;

- provođenja racionalizacije broja sudova te osiguranje ravnomjerne opterećenosti svih sudaca;

- stvaranja uvjeta za punu primjenu odredbi Zakona o kaznenom postupku, te omogućavanje funkcioniranja sustava probacije, kao i zamjene istražnoga zatvora drugim mjerama;

- omogućavanja predsjednicima sudova učinkovitije obavljanje poslova sudske uprave uz istovremeno povećanje njihove odgovornosti;

- realizacije tzv. e-spisa.

2. Izmijeniti sustav drugostupanjskoga/žalbenoga odlučivanja putem:

- promjenu sustava dodjeljivanja predmeta drugostupanjskim sudovima i

- aktivnija uloga drugostupanjskih sudova.

3. Izmijeniti procesne zakone na način da se ubrzaju sudski postupci, između ostaloga putem:

- uvođenja veće discipline za stranke i svjedoke;

- omogućavanja učinkovitije dostave;

- jačanja autoriteta sudaca;

- poticanja alternativnih načina rješavanja sporova, posebice mirenjem i arbitražom.

4. Ojačati ulogu i autoritet Vrhovnoga suda u ujednačavanju sudske prakse i uvođenju pravne sigurnosti,

5. Srediti, digitalizirati i stvoriti jedinstven sustav registra nekretnina koji će objediniti podatke iz zemljišnih knjiga i katastra, čime ćemo unaprijediti poduzetničku i ulagačku klimu i osigurati dostupnost relevantnih vlasničkih isprava građanima,

6. Omogućiti dostupnost svih javnih podataka vezanih uz trgovačka društva putem interneta, kako bi se olakšalo gospodarsko poslovanje,

7. Donijeti mjere radi učinkovitije primjene programa besplatne pravne pomoći građanima i uopće dostupnosti pravosuđa uz istovremeno postroženje naplate sudskih pristojbi,

8. Omogućiti Državnom odvjetništvu djelotvornije poduzimanje radnji radi zaštite imovine Republike Hrvatske, kao i osigurati suradnju drugih tijela državne vlasti,

9. Ojačati autoritet i ulogu Pravosudne akademije, te dodatno objektivizirati i napraviti transparentnim kriterije za prijem i ocjenjivanje polaznika,

10. Osposobiti kvalitetne pravosudne dužnosnike putem jedinstvenoga sustava usavršavanja kroz cijelo razdoblje profesionalne karijere. Selekciju i odabir započeti već tijekom studija, a potom kroz Pravosudnu akademiju.
11. Putem objektivnih pokazatelja jačati sustav izbora i napredovanja sudaca, uz mogućnost rane eliminacije neuspješnih, budući da stalnost sudačke funkcije ne može biti garantirana onima koji ne ostvaruju niti donji prag potrebne kvalitete i kvantitete rada.
12. Ojačati sustav odgovornosti pravosudnih dužnosnika i drugih djelatnika u pravosuđu, kao i etičnost njihovog postupanja.
- 13). Poduzeti mjere radi jačanja autoriteta sudaca – kako izmjenom procesnih zakona, tako i dodatnom edukacijom.
14. Osnovati specijalizirane sudove za vođenje radnih sporova,
15. Zakonskim i praktičnim mjerama riješiti preostale zaostatke i obeshrabriti nepotrebno parničenje, posebno od strane države kao najvećeg parničara.
16. Organizirati novi ustroj Trgovačkih sudova, sukladno stvarnim potrebama, odnosno gospodarskoj razvijenosti područja, kako bi se povećala učinkovitost sudovanja u drugostupanjskim postupcima.
17. Donijeti mjere radi unapređenja sustava izrade zakonskih propisa.
18. Donijeti odgovarajuće mjere koje će osigurati provedbu obveza koje Republika Hrvatska stječe članstvom u Europskoj uniji, uključujući i izravnu primjenu pravnih normi.
19. Intenzivirati suradnju s međunarodnim organizacijama, tijelima Europske unije, te ministarstvima pravosuđa drugih zemalja u svrhu učinkovitije zaštite interesa građana, te ispunjavanja međunarodnih obveza Republike Hrvatske.
20. Donijeti mjere radi poboljšanja komunikacije s građanima i transparentnijeg rada pravosuđa u cjelini, kao i učinkovitijega rješavanja pritužbi građana.
21. Dosljedno će se primjenjivati mehanizam aktivne revizije optužnica za ratne zločine, pokretati kazneni postupci u slučajevima neprocesuiranih ratnih zločina, bez diskriminacije s obzirom na nacionalnu pripadnost žrtve i počinitelja.
22. U cilju procesuiranja svih ratnih zločina Vlada će surađivati sa međunarodnim organizacijama i zemljama u regiji, te će otkloniti moguće zakonodavne i druge prepreke toj suradnji.

18. DRUŠTVO BEZ KORUPCIJE

Korupcija izravno ugrožava ljudska prava građana te razara moral i strukturu društva. Sprječava razvoj slobodnoga poduzetništva i jednakost građana u ostvarivanju njihovih prava i interesa. Korupcija prodire u sve segmente društva i predstavlja najveću ugrozu gospodarskoga, društvenoga i političkoga razvoja i prosperiteta Republike Hrvatske.

Vlada je odlučna nastaviti graditi i dovršiti politički okvir i društvenu atmosferu koja će omogućiti konačnu uspostavu djelotvornoga i pravednoga pravosuđa, učinkovite državne uprave i odgovornoga upravljanja javnim poduzećima. To će nadležnim institucijama omogućiti konačni obračun i uklanjanje korupcije iz svih tijela javne vlasti. To ćemo činiti bez obzira na koga će se korupcijske istrage i sudski postupci odnositi.

Cilj Vlade je ostvarivati društvo bez korupcije, čime ćemo:

- a) osigurati građanima život u društvu bez korupcije, što znači da građani mogu ostvarivati sva svoja prava i obveze bez da budu izloženi koruptivnim zahtjevima,
- b) zaštititi javni interes i interes Republike Hrvatske na način da ne bude ugrožen od koruptivnog postupanja,
- c) zaštititi institucije od razarajućeg učinka korupcije.

U stvaranju društva bez korupcije, mjere Vlade bit će:

1. Utvrđivanje koja postojeća regulativa i administrativna postupanja izravno potiču koruptivno postupanje i donijeti odgovarajuće izmjene. S tim u svezi ćemo:

- ubrzati rad na uspostavi e-uprave, koja će građanima omogućiti jednostavnije i brže ostvarivanje njihovih prava i interesa;
- uvesti transparentnost i dostupnost na web stranicama svih postupanja tijela državne uprave i lokalne samouprave, kao i pravosuđa;
- napraviti javno dostupnim i u realnom vremenu svih podataka o svim plaćanjima svih obveznika postupka javne nabave;
- srediti, digitalizirati i stvoriti jedinstveni sustav zemljišnih knjiga i katastra posebice s naglaskom na dostupnost svih relevantnih dokumenata koji se nalaze u zemljišnoj knjizi;
- gdje god je moguće, ukinuti postupanje tijela državne uprave i lokalne samouprave po diskrecijskoj ovlasti;
- identificirati i izmijeniti sva zakonska rješenja koja uvode pravnu nesigurnost; identificirati i izmijeniti sva zakonska rješenja koja otežavaju i usporavaju ostvarivanje prava i interesa građana;

- izmijeniti propise koji se odnose na davanje koncesija i javno-privatno partnerstvo;
- uspostava učinkovitoga i transparentnoga sustava upravljanja državnom imovinom;
- nastavak jačanja kontrole u javnoj nabavi.

2. Donijeti posebne mjere koje se odnose na postupanje lokalne samouprave, te regulatornih tijela.

3. Razraditi poseban program nadzora nad radom javnih poduzeća i poduzeća u kojima država ima vlasništvo.

4. Donijeti odgovarajuće mjere koje se odnose na suzbijanje sukoba interesa:

- učinkoviti sustav imovinskih kartica;
- adekvatni sustav nadzora nad provedbom propisa o suzbijanju sukoba interesa;

5. Donijeti mjere koje će omogućiti učinkovitiju borbu protiv korupcije:

- omogućavanje funkcioniranja sustava OIB-a i imovinskih kartica za sve građane;
- aktiviranje mehanizma poreznoga nadzora u otkrivanju razlike između prihoda i imovine pojedinih osoba;
- aktivnija međunarodna suradnja i razmjena podataka;
- bolja suradnja represivnoga sustava;
- stavljanje naglaska na učinkovitije otkrivanje i procesuiranje slučajeve korupcije, između ostalog i stvaranjem uvjeta za punu primjenu novog Zakona o kaznenom postupku;
- jačanja kapaciteta pravosudnih tijela koja su nadležna za procesuiranje korupcije;
- interakcija Vlade i nadležnih tijela za procesuiranje korupcije bez zadiranja u njihovu neovisnost.

6. Širenje i poticanje antikoruptivnoga ozračja od strane Vlade Republike Hrvatske:

- edukacijski programi, posebno ukazivanje na štetnost korupcije, mogućnost i dužnosti prijavljivanja i sl;
- u svim aktivnostima suradnja s nevladinim sektorom; jačanje komunikacije s građanima i poduzetnicima i uspostava suradnje u suzbijanju korupcije.

19. LJUDSKA PRAVA I GRAĐANSKE SLOBODE

Građanska i politička prava i slobode

Hrvatska je u proteklom razdoblju, prije svega u procesu pristupanja Europskoj uniji i ispunjavanju kriterija za članstvo, postigla značajan napredak u zaštiti ljudskih prava i građanskih sloboda, u prvom redu u zaštiti prava nacionalnih manjina. Međutim, u mnogim područjima zaštite ljudskih prava još uvijek nije dosegnuta zadovoljavajuća razina, te su pojedine društvene skupine i dalje diskriminirane, a pojedinačna prava i slobode često se osporavaju. Pojedini zakonski akti, ali još više stvaranje javnoga mnijenja i javnoga pritiska, dovode do sužavanja i ograničavanja slobode u obrazovanju, kulturnom stvaralaštvu te do ograničavanja slobode izbora. Posebno je važno završiti procese društvene integracije nakon Domovinskoga rata, što uključuje i završetak povratka izbjeglica, obnove i izgradnje stambenih objekata u vlasništvu ili po osnovi stanarskih prava.

1. Prava nacionalnih manjina i povratak izbjeglica

U skladu sa svojim opredjeljenjima i preuzetim obavezama u procesu pristupanja Europskoj uniji, Vlada Republike Hrvatske će unapređivati kulturu multietničke tolerancije i suzbijati svaki oblik etničke ili vjerske netolerancije, a posebno govora mržnje u javnom prostoru i medijima, sportskim natjecanjima ili drugim javnim manifestacijama. Vlada je u tu svrhu spremna formirati međuresorno tijelo koje će biti u nadležnosti potpredsjednika Vlade.

Vlada će dosljedno provoditi zakonske odredbe o dvojezičnosti u jedinicama lokalne samouprave, te u tijelima državne, javne i sudbene vlasti u jedinicama lokalne samouprave čiji statuti predviđaju uporabu manjinskog jezika.

Biračko pravo nacionalnih manjina i izbor predstavnika za Hrvatski sabor potrebno je unaprijediti kako bi se izbjegla segregacija u popisu birača, a time i na biračkim mjestima. Također je potrebno pronaći rješenje kojim se neće narušavati tajnost biračkog postupka i glasače pripadnike nacionalnih manjina diskriminirati u biračkom pravu u biračkom postupku. U tu svrhu će se promijeniti zakonodavstvo u dijelu koji uređuje biranje zastupnika nacionalnih manjina, kao i način glasovanja pripadnika nacionalnih manjina, uz zadržavanje neposrednoga biranja zastupnika nacionalnih manjina od strane pripadnika nacionalnih manjina i poštivanje njihovih Ustavom i Ustavnim zakonom zajamčenih prava, te prava temeljenih na međunarodnim sporazumima.

Vlada će u potpunosti provoditi sklopljene bilateralne međunarodne sporazume o pravima manjina, te će održavati redoviti dijalog s predstavnicima, institucijama i udrugama nacionalnih manjina radi unapređenja provedbe manjinskih prava. U skladu s obavezama iz međudržavnih sporazuma. Vlada će unapređivati suradnju s matičnim državama nacionalnih manjina, u cilju unapređenja vlastite manjinske politike i položaja manjina, te u cilju unapređenja dobrosusjedskih i bilateralnih odnosa.

Vlada će posebnu pažnju posvetiti rješavanju preostalih izbjegličkih pitanja, kao što je nastavak realizacije programa obnove u ratu stradalih obiteljskih kuća, programa stambenoga zbrinjavanja bivših nositelja stanarskoga prava i programa priznavanja stečenih mirovinskih prava. U tom smislu Vlada će voditi aktivnu politiku, kako s predstavnicima izbjeglica i zemalja u kojima se oni nalaze, tako i s međunarodnim organizacijama. U skladu s do sada preuzetim obavezama, Vlada će aktivno sudjelovati u organiziranju donatorske konferencije s međunarodnim organizacijama i zainteresiranim zemljama. Vlada će osigurati rješavanje zaostalih zahtjeva za obnovu i žalbi na negativna rješenja te obustaviti postupke za povrat sredstava uloženi u obnovu kuća protiv vlasnika koji ih nisu prodali. Pronaći će se rješenje za obnovu kuća za koje postupak još nije završio, a već utvrđena šteta na njima je protokom vremena uvećana.

Vlada će nastaviti provoditi Program stambenog zbrinjavanja tako da će utvrditi mjerila za dodjelu stanova na PPDS-u i izvan njega u idućem četverogodišnjem razdoblju, te poštivati proceduru prema kojoj se većina dokumentacije pribavlja po službenoj dužnosti. Povjerenstvo koje prati rješavanje žalbi u nadležnom ministarstvu nastavit će s radom. Proračunska sredstava za stambeno zbrinjavanje osigurat će se u skladu s preuzetim međunarodnim obavezama. Ubrzat će se i olakšati dobivanje povratničkog statusa povratnicima izvan PPDS za koje ne postoje prepreke za njegovo dobivanje.

Vlada će omogućiti promjenu zakonskog okvira kako bi onima čije su kuće uništene u ratnom razdoblju na području izvan PPDS-a mogli dobiti pravo na obnovu ili obeštećenje, te će riješiti preostale slučajeve neovlaštenih ulaganja u imovinu manjinskih povratnika zbog kojih im se ometa posjed ili osporava vlasništvo.

Vlada će osigurati primjenjivanje Zakona o statusu prognanika i izbjeglica na povratnike koji su korisnici Programa stambenog zbrinjavanja izvan PPDS, uz sva prava koja idu uz primjenu navedenog Zakona.

Vlada će također štiti vlasnička prava i prava posjeda kako povratnika tako i onih koji se nalaze u izbjeglištvu. U sklopu programa uravnoteženoga regionalnoga razvoja, Vlada će stvarati uvjete za održivost razvoja u povratničkim područjima, za što će predlagati i potreban zakonodavni i materijalni okvir. U tu svrhu će se nastaviti obnova materijalne i socijalne infrastrukture, te provoditi programi obnove poljoprivrede, maloga poduzetništva i turizma. Dovršiti će se proces re-elektifikacije povratničkih sredina.

Stvoriti će se zakonski uvjeti koji će omogućiti efikasnije funkcioniranje vijeća nacionalnih manjina na lokalnim i regionalnim razinama, subjektivitet na nacionalnoj razini, te njihovu veću povezanost u realizaciji programa. Vlada će poštivati činjenicu da su ključne institucije manjinskih samouprava ustanovljene ne samo temeljem Ustavnog zakona nego i međunarodnim sporazumima i njihovim provedbenim dokumentima. Stoga će Vlada nastaviti pružati financijsku podršku za rad tih institucija, kao i manjinskih udruga i neće smanjivati razinu tih financijskih potpora.

Vlada će se založiti za zaštitu i promoviranje kulturnog, etničkog i jezičnog identiteta područja na kojima prebivaju nacionalne manjine, u cilju očuvanja toponomastike i

nazivlja, te posebnosti arhitektonske, kulturne i umjetničke baštine, kao dobara pod posebnom zaštitom.

Kako je pitanje ravnopravnog zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina od naročitog interesa za punu demokratizaciju hrvatskog društva, poboljšati će se i dopuniti postojeći mehanizmi poput Akcijskog plana za primjenu Ustavnog zakona.

Zbog zastoja u povratu imovine manjinskim vjerskim i svjetovnim institucijama, Vlada će s njihovim predstavnicima formirati radnu grupu koja će u prvih šest mjeseci mandata sastaviti popis imovine za povrat, predložiti metodologiju i rokove povrata, te donijeti zakonski okvir koji će omogućiti pravedniji povrat oduzete imovine.

Pravo na školovanje na manjinskim jezicima i pismima te pravo na službenu, dvojezičnu upotrebu manjinskih jezika i pisama Vlada će dosljedno osiguravati u suradnji s jedinicama lokalne i regionalne samouprave.

2. Rodna ravnopravnost - Pretpostavka je socijalnoga i ekonomskoga razvoja Hrvatske. Vladino je opredjeljenje jasno: bez paritetne zastupljenosti žena i muškaraca u političkom i ekonomskom prostoru u širem smislu, ne može biti napretka prema društvu socijalne pravde, slobode, sigurnosti i prosperiteta.

Poticat ćemo snažnu rodnu dimenziju svih politika na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini - od obrazovne i zdravstvene do politike europske integracije i nacionalne sigurnosti. Privremenim poticajnim mehanizmima, poput rodne kvote, utjecat ćemo na povećanje broja žena u politici, u ekonomiji, sustavu obrane i nacionalne sigurnosti. Uvođenjem drugih odgovarajućih mehanizama povećat ćemo zastupljenost i utjecaj žena u upravljanju javnim poduzećima.

3. Sloboda izbora životnog stila - Izbor životnoga stila, uključujući i slobodu izbora punoljetnoga suglasnoga partnera, mora biti prepušten slobodnoj odluci pojedinca. U društvu koje ne razvija kulturu građanskih sloboda postoji velika opasnost da se i one slobode koje su zajamčene zakonima ograniče ili sasvim izgube zbog pritiska javnog mišljenja koje može prijeći i u fizičko nasilje. Vlada ostaje otvorena za razgovor i javnu raspravu o načinu i opsegu zakonskoga reguliranja i provedbene zaštite tog našeg temeljnoga o opredjeljenja o građanskim slobodama.

4. Sloboda zasnivanja obitelji i odlučivanja o rađanju djece - Ova sloboda trajno treba ostati u sferi slobodnoga odlučivanja pojedinca. Zadaća države je zakonski omogućiti svima koji žele imati dijete i imaju osnovne uvjete za odgoj djeteta, da to i ostvare. Zakon o medicinski potpomognutoj oplodnji ćemo u što kraćem roku dodatno liberalizirati, tako da to pravo mogu ostvariti i neudane žene. Također zakonom ćemo dopustiti zamrzavanje i pohranjivanje većega broja neoplođenih i oplođenih jajnih stanica, kako bi se znatno povećala mogućnost oplodnje.

5. Sloboda vjerovanja i uvjerenja – Osigurati ćemo osigurati jednakost sviju vjerskih zajednica, kao i potpuno slobodu u izražavanju i prakticiranju vjerskih uvjerenja. Pojedinaac mora imati punu slobodu svjetonazora, religijskog određenja i pripadnosti te stoga zbog širine uvida i razumijevanja u škole treba uvesti religijsku kulturu.

Socio-ekonomska prava

Uspješna država koja ispunjava svoj smisao mora biti u stanju svim svojim građanima omogućiti jednake startne pozicije i eliminirati sve prepreke koje pojedinca stavljaju u neravnopravni položaj u ostvarivanju njegovih prava i sloboda.

1. Pravo na rad i život od vlastitoga rada - Nezaposlenost nije samo pitanje egzistencije, nije samo pitanje ima li čovjek od čega živjeti, već i pitanje svačijega osobnoga dostojanstva, osjeća da ga njegova sredina cijeni i treba i da sudjeluje kao ravnopravni građanin u svojoj zemlji. Zato je nezaposlenost izvor ne samo financijske, nego i svake druge nepravde. Mjerama gospodarske politike Vlada će osigurati uvjete za dinamično gospodarstvo koje jedino može osigurati poštivanje ovog prava.

2. Pravo na zdravstvenu zaštitu - Svatko mora imati pravo na zdravlje. Kvalitetan i obuhvatan skup zdravstvenih usluga mora biti jednako dostupan svim našim građanima, a pacijent treba biti u središtu zdravstvenog sustava. To ćemo postići provođenjem zdravstvene politike Vlade u ovom mandatu.

3. Pravo na obrazovanje - Kvaliteta obrazovanja ne smije biti različita, ovisno o tome je li se netko rodio u gradu ili na selu, u siromašnijem ili bogatijem dijelu Hrvatske. Dobro obrazovanje i cjeloživotno obrazovanje mora biti jednako dostupno svim građanima. Provođenjem obrazovne politike Vlada će svim građanima omogućiti ujednačene mogućnosti i uvjete za obrazovanje.

4. Ujednačeni razvoj - Ogromne razlike u razvijenosti i bogatstvu hrvatskih regija stvaraju nepravedno društvo, ali slabe i koheziju unutar hrvatskoga društva. Svi hrvatski građani moraju imati jednake šanse za sretan i uspješan život, neovisno o mjestu njihova rođenja. Aktivna regionalna politika Vlade bit će naš odgovor na ovaj ozbiljan problem

20. NOVA JAVNA UPRAVA

Nova javna uprava bit će utemeljena ne pretpostavci funkcionalne države koja je servis građana i služi zadovoljavanju njihovih potreba. Razvijena i efikasna javna uprava zamašnjak je razvoja, privlačenja investicija i sudjelovanja u institucijama Europske unije.

Program Vlade za reformu javne uprave ima za cilj uspostaviti novu javnu upravu koja će postati pravi servis građana, osigurati učinkovito obavljanje društvenih poslova, pribavljanje javnih dobara i zadovoljenje bitnih, svakodnevnih potreba građana u skladu s javnim interesom i općim dobrom.

Jedan od ključnih elemenata reforme vezan je uz promjenu shvaćanja uloge i zadataka državnih i posebice lokalnih službenika. On obuhvaća i razvijanje sustava trajnog obrazovanja državnih službenika, kojim će se izgrađivati ne samo stručnost kadrova u državnoj upravi, nego i poticati promjene u ponašanju i načinu obavljanja poslova državnih službenika. Razvijat ćemo svijest da je prvenstveni zadatak

državnoga i lokalnog službenika pružiti brzu i kvalitetnu uslugu korisniku, a ne upravljati ljudima i birokratizirati postupke komuniciranja s građanima. Izgradnja povjerenja u državnu upravu i uvažavanja državne uprave krajnji je cilj reforme ljudi zaposlenih u javnim službama. Vlada će ustrajati na unapređenju rada i obveznim programima edukacije državnih službenika u Državnoj školi za javnu upravu. Državna uprava ne smije biti utočište neambicioznih i nesposobnih kadrova, nego rasadnik stručnih i učinkovitih službenika. Zato ćemo osnažiti sustav objektivnoga godišnjega ocjenjivanja učinaka i stručnosti državnih službenika, uz mogućnost optimizacije broja zaposlenih u državnoj upravi unutar skupine najslabije ocjenjenih službenika.

Temelji nove javne uprave su osnovna načela njezinoga rada – usmjerenost na korisnika (građanina) i nekorumpiranost. Svrha javne uprave je pružanje usluga zbog čega korisnik tih usluga mora biti u žarištu njezinog rada.

Ciljevi koje ćemo ostvariti u konceptu nove javne uprave su:

- 1: uspostaviti proizvodni (uslužni) pristup u pružanju usluga javne uprave
2. obrazovani i kompetentni državni službenici
3. osigurati transparentnost podataka o javnoj upravi i unutar nje
4. provesti vodoravnu i okomitu decentralizaciju i dekoncentraciju
5. osigurati otpornost prema političkim pritiscima
6. osnažiti informatizaciju javne uprave i izdavanje on-line dokumenata korisnicima.

Takva reformirana i moderna državna uprava morat će biti sposobna obaviti tri važna zadatka:

- ravnopravno sudjelovati u administrativnom djelovanju u sklopu institucija Europske unije
- pokazati veću sposobnost predlaganja, procjene učinaka i provedbe zakonodavnih rješenja i upravnih postupaka na nacionalnoj razini
- otvoreno, transparentno i pravodobno komunicirati s korisnicima administrativnih usluga.

Razvoj informacijske tehnologije važan je za gospodarski i industrijski razvoj, jednako kao i za reformu javne uprave. Uvođenje novih tehnologija u rad javne uprave donijet će uštedu, ali i učinkovitiji i otvoreniji rad. Cilj nam je integrirati sustav povezivanjem IT otoka u dijelovima državnog aparata te povećati dostupnost usluga građanima korištenjem informatizacijskih sustava koji su do sada bili isključivo unutar ureda državnoga aparata.

Vladinu IT politiku ostvarivat ćemo na sljedeći način:

- gradnjom optičke mreže u Hrvatskoj korištenjem već postojećih sagrađenih optičkih mreža velikih državnih tvrtki, koje ih jednim dijelom ne koriste. S obzirom na to da su tvrtke državne, i sagrađena optička infrastruktura je državna. Tim projektom bi se integrirale već sagrađene optičke mreže, a dodatno bi se gradilo ono što nedostaje za potpunu integraciju, čime bi Hrvatska dobila državnu optičku mrežu na cijelom teritoriju u svom vlasništvu.
- analogno bi se javno-javnim partnerstvom države i lokalnih zajednica gradile optičke mreže u gradovima, koje bi se jednostavno integrirale u državnu mrežu i koristile za sve potrebe. Pri tome je potrebno riješiti pitanje DTK prema načelu da je DTK javno dobro i da pripada građanima i lokalnim samoupravama.
- integracijom postojećih računalnih mreža i baza podataka jedinica državne uprave, javnih ustanova i državnih poduzeća te osiguranje jedinstvenog korištenja, održavanja, razvoja i financiranja ICT sustava.
- središnje državno tijelo vodit će, nadgledati i koordinirati razvoj ICT mreže i uspostavu sustava e-uprave.
- provedbom projekata kojima će se realizirati ekspanzija širokopoasnoga Interneta u Hrvatskoj, što je osnovni preduvjet za IT razvoj neke zemlje
- integracijom postojećih baza podataka u državi, čime će se postići nesmetana komunikacija državnog aparata u svim segmentima. To podrazumijeva gradnju novih baza i dogradnju postojećih kako bi se postiglo da tijela državne uprave od građana ne traže donošenje ili prenošenje podataka koji već postoje u sustavu državne uprave.
- unificiranjem web sadržaja i sličnih sadržaja državnog aparata uvođenjem informatičkih sustava kako bi se smanjili troškovi njihovoga održavanja, a istodobno omogućio izravan rad na javnim sadržajima državne uprave
- uvođenjem programa i softvera otvorenoga koda u državnu upravu za početak ondje gdje je moguće. Ovo je veliki i složen projekt koji će se raditi u segmentima s velikom pripremom. Cilj je u državnoj upravi uvesti besplatan softver, čime bi se osigurala neovisnost državne uprave o bilo kome, a time i potaknuo razvoj IT sektora koji bi sve to osiguravao i održavao.
- uvođenjem elektroničkog identiteta koji je jedinstven za svakoga građanina i kojim bi se u budućnosti mogli organizirati popisi birača ili realizirati javne usluge za građane
- iskorištavanjem fondova EU-a za financiranje IT projekata pogotovo iz područja edukacije (e-learning) i područja infrastrukturnih projekata.
- poticanjem visokog obrazovanja za ICT sektor povećanjem broja studenata na tim studijima, ali i uključivanjem Sveučilišta u konkretne projekte, čime bi se gotovi stručnjaci puno brže integrirali u realni sektor u gospodarstvu, kao i razmjenju znanja i iskustava Sveučilišta i gospodarstva.

U reformu državne uprave ne ulazimo s unaprijed određenim brojčanim ciljem njezina smanjenja. Za nas je kvaliteta državne uprave ispred kvantitete. Optimalan broj zaposlenih proizađi će kao rezultat zahtjeva kvalitete, ali i novih potreba sudjelovanja naše državne uprave u radu institucija Europske unije. Stalni sustav obrazovanja i ocjenjivanja državnih službenika i njihove sposobnosti ispunjavanja zahtjeva europske kvalitete javne uprave postupno će dovesti do optimalnoga broja zaposlenih u državnoj upravi.

Financijski i politički cilj je smanjiti relativni udio potrošnje državne uprave u državnome proračunu. Stoga će masa proračunskih izdataka za državnu upravu u narednom četverogodišnjem mandatu, rasti sporije od rasta BDP-a.

Temeljni cilj reforme državne uprave je promjena ponašanja i djelovanja državnih službenika i državnih institucija na način da se u mandatnom razdoblju Vlade stvori manja, stručnija, učinkovitija, u cjelini jeftinija, ali bolje plaćena hrvatska javna uprava koja je sposobna u tom roku prijeći dugi put od vladanja i upravljanja građanima do služenja građanima.

21. POLITIKA DECENTRALIZACIJE

Veliki broj jedinica lokalne i regionalne samouprave u Hrvatskoj, sam po sebi ne jamči i veliku razinu decentralizacije države i javnih poslova. Dosadašnja razina centralizacije u Hrvatskoj je značajna i neodrživa, jer vodi daljnjem rastu disproporcija i slabljenju ukupne gospodarske moći zemlje. Po udjelu lokalnih i regionalnih vlasti u javnim financijama od ispod 10%, Hrvatska je među europskim zemljama bila i ostala pri samom dnu. Fiskalni kapacitet jedinica lokalne i regionalne samouprave vrlo je neujednačen u pogledu visine, ali i vrste prihoda, kao i vrste rashoda i njihova rasporeda u proračunima. Bruto domaći proizvod po hrvatskim županijama ukazuju na velike razlike u regionalnoj gospodarskoj razvijenosti Hrvatske i tendenciju povećavanja tih razlika na štetu slabije razvijenih i nerazvijenih hrvatskih regija, ubrajajući u slabije razvijene i nerazvijene hrvatske regije gotovo sve, osim Grada Zagreba.

Cilj politike decentralizacije koju ćemo provesti u mandatnom razdoblju jest zadovoljiti javne potrebe stanovnika u skladu s njihovim sklonostima i potrebama za javnim dobrima i uslugama te poticati lokalni i regionalni razvoj. Odlučni smo u gradnji novoga sustava koji se čvrsto oslanja na eksplicitno i stabilno utvrđena pravila, koja se odnose na jasnu podjelu snage i moći između razina vlasti, na usklađenost interesa najviše razine vlasti s interesima nižih razina vlasti, kao i na jasnu podjelu javnih funkcija i izvora sredstava za njihovo financiranje između razina vlasti.

Djelovat ćemo po načelu supsidijarnosti, tako da će se višoj razini prepustiti samo ono što se ne može riješiti na nižoj, vodeći računa o učinkovitom pružanju javnih usluga i obavljanju javnih poslova. Za uspješnu realizaciju tako postavljenoga cilja naša koalicija provest ćemo široku javnu raspravu svih zainteresiranih sudionika o mogućim modelima decentralizacije, kako se u nekoliko mogućih varijanti definirala tri aspekta decentralizacije – administrativni (teritorijalni preustroj), funkcijski (podjela nadležnosti u obavljanju javnih poslova) i fiskalni (izvori financiranja) te postavili ciljevi za svaki od aspekata (očekivani rezultati i učinci, rokovi, resursi). Utvrdit će se

koordinator aktivnosti, nositelji aktivnosti i mjera za ostvarivanje ciljeva decentralizacije, te potrebno vrijeme i financijski i ostali resursi potrebni za provođenje cjelokupnoga procesa decentralizacije. Konačan cilj te javne rasprave je postizanje političkoga konsenzusa o odabiru optimalnoga modela decentralizacije i načinu i vremenu provođenja politike decentralizacije i potrebnih reformi javnoga sektora.

U prvoj fazi potrebno je s institucijama Europske unije dogovoriti novi razvojni preustroj na razini NUTS 2 regija, kako bismo stvorili uvjete za što bolje korištenje EU fondova. Taj će proces zahtijevati i znatno bolju usklađenost i koordinaciju županija obuhvaćenih NUTS 2 regijom, pogotovo u suradnji u razvojnom planiranju, osnivanju zajedničke razvojne agencije i učinkovitijem dogovaranju i provedbi prioriternih projekata iz EU fondova.

Novi regionalni i lokalni ustroj, koji će proizaći iz javne rasprave, uzet će u obzir socijalne i ekonomske pretpostavke, odnosno uravnotežiti tri osnovna zahtjeva – ekonomsku efikasnost, lokalnu demokraciju i identitet. Ekonomska efikasnost znači stvaranje takvih regionalnih i lokalnih administrativnih jedinica koje će imati dovoljno financijskih, ljudskih, upravljačkih i drugih potencijala radi osiguranja kvalitetne javne usluge građanima po prihvatljivim uvjetima. Kriterij lokalne demokracije znači stvaranje takvoga administrativnoga ustroja koji će osigurati blizinu i suradnju između političkih centara odlučivanja i građana s ciljem omogućavanja njihovog aktivnoga sudjelovanja u demokratskim procesima donošenja odluka. Treći zahtjev identiteta predstavlja stvaranje takvoga administrativnoga ustroja gdje će regionalne i lokalne administrativne jedinice predstavljati zemljopisne, kulturne, povijesne cjeline s izgrađenim zajedničkim identitetom građana koji u njima žive.

Povećanjem ovlasti nižih razina samouprave (regija, gradova i općina) povećat će se i motiviranost građana da sudjeluju u kreiranju i provođenju lokalne i regionalne politike, pa tako i stvarni javni nadzor nad donošenjem i provođenjem javnih odluka i trošenjem javnoga novca. Decentralizacija sadrži snažnu notu daljnje demokratizacije i liberalizacije. Naš je cilj sustići razvijene zemlje Europske unije koje 20 do 25 posto svojih javnih financija raspodjeljuju na regionalne i lokalne zajednice. Decentralizacija proračunskih pozicija jedan je od realnih i izvedivih zahtjeva.

Vlada će reformu postojećega sustava lokalne i regionalne samouprave usmjeriti ka redefiniranju nadležnosti različitih razina lokalne i regionalne samouprave u skladu s ekonomskom i administrativnom snagom, odnosno fiskalnim kapacitetom. Samoupravi treba dodijeliti poslove vezane posebice uz zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb, obrazovanje, te decentralizirati pojedine funkcije velikih javnih poduzeća koje su od primarnog interesa za samoupravu i za čije obavljanje samouprava ima vlastite mogućnosti i sposobnosti.

Regionalna i lokalna samouprava imat će veće ovlasti u prostornom planiranju, upravljanju i gospodarenju prostorom, u mjerama za provedbu zaštite okoliša i provedbi načela održivog razvoja, a županije značajno veća sredstva za uspješno realiziranje svojih koordinativnih funkcija, za provedbu mjera ujednačavanja društvenog standarda i za poticanje ravnomjernijega regionalnoga gospodarskoga razvoja.

Decentralizacija će obuhvatiti i decentralizirano upravljanje europskim fondovima iz kohezijske politike Europske unije. To podrazumijeva da će Vlada prilikom novoga administrativnoga ustroja novim regijama prepustiti upravljanje regionalnim operativnim programima s ciljem povećanja regionalne konkurentnosti. Nacionalna razina vlasti bi zadržala zadaću izrade nacionalnih razvojnih strateških i programskih dokumenta, upravljanje nacionalnim operativnim programima te koordinaciju, praćenje i nadzor ukupnih aktivnosti na središnjoj i regionalnoj razini korištenja EU fondova. U tom smislu, regije će decentralizacijom izgraditi kvalitetan organizacijski i ljudski potencijal za upravljanje provedbom europskih programa. Decentralizacija podrazumijeva i osiguranje potrebnoga financijskoga kapaciteta lokalne i regionalne samouprave za financiranje domaćega učešća u implementaciji projekata iz europskih fondova, te razvoj ljudskoga potencijala za rad na projektima.